

Gesloten deuren

Vanwege corona werden veel deuren gesloten. Scholen en universiteiten, theaters en horeca vielen stil, en de meeste mensen bleven thuis. Waar het verpleeghuizen betreft gingen deuren op slot terwijl de zieken en ouderen er achterbleven. In onze kerken waren geen publieke vieringen en moest een deurbeleid worden ingesteld.

Nu zijn de deuren van onze kerken weer geopend om samen de liturgie te vieren, op zondagen en wekdagen. Op veel plaatsen is hard gewerkt om op een veilige manier opnieuw te kunnen samenkomen en te vieren.

Het evangelie van Johannes (hoofdstuk 20) verkondigt dat de verrezen Heer op Pasen ondanks gesloten deuren bij zijn leerlingen kwam en zei: vrede zij u. Met zijn liefde en trouw komt de verrezen Heer zijn apostelen opnieuw tegemoet.

Hij doorbreekt hun vrees en uiteindelijk antwoordt de apostel Thomas: Mijn Heer en mijn God!

In het licht van het evangelie komt het er op aan dat wij als leerlingen van Christus steeds ons hart open houden voor de liefde en de trouw van God, en in woord en voorbeeld spoort de Heer ons aan om op onze beurt nimmer ons hart te sluiten voor onze naaste.

Ik hoop en bid dat wij ons steeds opnieuw door het woord van God

Kerk O.L.Vrouw van de Rozenkrans en H. Albertus (Blijdorpkerk), Rotterdam. FOTO: © RAMON MANGOLD

laten aanspreken, dat wij als Kerk elkaar blijven bemoedigen op de weg van het evangelie. Ook dit nummer van Tussenbeide laat zien dat we daartoe op

verschillende manieren in staat zijn, in kracht van ons geloof dat wij gekregen hebben.

+ JOHANNES VAN DEN HENDE

Tussenbeide wordt vernieuwd

Tussenbeide wordt deze zomer vernieuwd. Hoofdredacteur Daphne van Roosendaal: "De zomerperiode is een goed moment om te werken aan vernieuwing van het blad. Tussenbeide is een sterk merk dat al jarenlang informatie en inspiratie uit het bisdom deelt. De vormgeving is echter al een hele periode hetzelfde. Bovendien is de digitale nieuwsbrief van het bisdom met ongeveer 1.000 abonnees de laatste jaren steeds belangrijker geworden. Dat vraagt om een herijking van de bladformule: wat doen we digitaal en wat doen we in print."

"De Kerk van Rotterdam maakt deel uit van de wereldwijde Kerk en is een netwerk van liefde tot opbouw van een beschaving van liefde. Binnen dat netwerk is het van belang om elkaar op de hoogte te houden. En nog breder, want

elkaar op de hoogte houden zou nog van twee kanten eenrichtingsverkeer kunnen zijn. Denkend vanuit het netwerk van liefde, of vanuit de Kerk als lichaam van Christus, is het meer en gaat het ook om de gelovige inspiratie. Daarom is het mooi dat de vernieuwing van Tussenbeide gebeurt in het diocesane Jaar van het Woord van God", aldus Van Roosendaal.

Tussenbeide kent twee soorten abonnementen: parochieabonnementen die worden uitgereikt in de kerk en individuele postabonnementen. Parochies krijgen deze zomer informatie over de vernieuwing en de voortzetting van hun abonnement. Aanmelden voor een individueel postabonnement kan via een e-mail naar tussenbeide@bisdomrotterdam.nl. Voor een individueel postabonnement wordt een jaarlijkse gift gevraagd van € 12,50.

Diaconieprijs krijgt geheel andere opzet dan vooraf gedacht

De diaconieprijs 2020, die dit najaar uitgereikt zou worden, krijgt een geheel andere opzet dan vooraf gedacht. Dat vermeldt de digitale Nieuwsbrief Dienen van juni. De prijs wordt op 14 november collectief uitgereikt aan alle diaconale initiatieven die parochies en caritas instellingen pleegden in coronatijd. Zij ontvangen een Elisabethcertificaat als dank voor hun bijzondere inzet tijdens de coronacrisis. De heilige Elisabeth (1207-1231) staat bekend om haar zorg voor de armen.

Parochies en PCI'en kunnen andere initiatieven rond omzien naar elkaar of omzien naar kwetsbare mensen dichtbij of ver weg tot 15 juli 2020 aanmelden via pastoraledienstverlening@bisdomrotterdam.nl

Kerkelijk leven op anderhalve meter

Op 1 juni werd het weer mogelijk om met maximaal dertig mensen liturgie te vieren. Vanaf zondag 14 juni (Sacramentsdag) kon daarbij ook weer communie worden uitgereikt. Op 1 juli werd het aantal van dertig personen losgelaten. De beschikbare ruimte is nu bepalend voor het maximale aantal mensen dat aanwezig kan zijn met anderhalve meter afstand.

De Nederlandse bisschoppen stelden het protocol 'Kerkelijk leven op anderhalve meter' vast. De bisschoppen benadrukken dat parochies en instellingen

zorgvuldig te werk moeten gaan om zo goed mogelijk de veiligheid in de kerkgebouwen te kunnen waarborgen. Het protocol maakt het mogelijk veilig samen te komen in de kerk voor gebed en de viering van de sacramenten. Voor alle activiteiten geldt dat de richtlijnen van het RIVM in acht worden genomen.

Het protocol, dat via het bisdom naar parochies en instellingen werd gestuurd, bestaat uit drie delen: gelovigen, bedienaren, kerkgebouwen. Alle gelovigen worden gevraagd de richtlijnen op te volgen om in de kerken op een veilige en waardige wijze de liturgie samen te kunnen vieren.

FOTO: BISDOM ROTTERDAM

Meer informatie rkkerk.nl/dossiers/dossier-coronavirus

De vrijwilligers maken ook in deze tijd het netwerk van liefde zichtbaar dat de Kerk is. © BISDOM ROTTERDAM

Bisschop bezoekt uitdeelpunt voedselbank

Op woensdagochtend 29 april bezocht Mgr. Van den Hende het uitdeelpunt van de voedselbank in de Emmausgangersparchie in Rotterdam-IJsselmonde. De pakketten van de voedselbank worden uitgedeeld in de parochiezaal naast de kerkruimte waar normaliter de eucharistie wordt gevierd als ontmoeting met de levende Heer.

Veel activiteiten mogen dan in deze tijd van de coronacrisis zijn afgelast, de klanten van de voedselbank kunnen niet zonder hun wekelijkse pakketten. Dus gaat de uitdeling door, met de nodige aanpassingen.

Dit uitdeelpunt is een van de oudste in Rotterdam. Sommige vrijwilligers doen al vanaf het begin in 2004 mee. De vrijwilligers komen niet alleen uit de katholieke parochie en protestantse kerken in de buurt, maar ook uit de wijk zelf. De meeste vrijwilligers behoren zelf tot de kwetsbare leeftijdsgroep. Voor een aantal ouderen is dat reden geweest om zich terug te trekken, toen de coronacrisis begon. Maar de groep krijgt nu elke woensdag assistentie van een aantal studenten van de Erasmus via de coördinator van de Voedselbank Nederland. Zo kan de uitdeling doorgaan.

Meer klanten

Arie Vlot is nu elf jaar actief als vrijwilliger bij het uitdeelpunt en licht de gang van zaken toe. “Op woensdagochtend

komen de eerste vrijwilligers rond half negen naar het uitdeelpunt toe. Tussen kwart voor negen en kwart over negen levert de vrachtwagen van de voedselbank de kratten af. Vroeger wilde die nog wel eens te laat zijn vanwege het drukke verkeer, maar deze weken is hij altijd mooi op tijd.” Met steekwagentjes worden de kratten dan in de parochiezaal geplaatst. Een grote stapel gele kratten met de houdbare levensmiddelen staat tegen de wand. Daarnaast zijn er ook nog speciale grijze kratten voor de zuivel en zwarte kratten voor vleesproducten. Daarin kunnen deze levensmiddelen gekoeld bewaard worden.

Als de zaal is ingericht hebben de vrijwilligers nog even tijd voor een kopje koffie. Officieel begint de uitdeling om half elf, maar vaak start men eerder. Zo ook deze ochtend. Als de bisschop om kwart voor tien arriveert, staan de eerste klanten al buiten te wachten. “Op het hoogtepunt van de crisis deelden we hier wekelijks 120 pakketten uit”, vertelt

Riet Schenkeveld. “Dat aantal was langzaam gedaald tot 80, maar vandaag zitten we alweer aan de 104.” Ook de landelijke vereniging constateert een groei van het aantal klanten in deze coronatijd. Die groei ligt tussen de 4 en 20 procent, afhankelijk van de locatie.

Om kwart over tien gaat de voordeur open. Terwijl buiten de rij aangroeit, waarbij de mensen keurig op anderhalve meter afstand blijven staan, worden de mensen één voor één geholpen. Het is een geoliede machine. Terwijl twee vrijwilligers achter een tafel nagaan of bij de naam op de lijst één of twee pakketten staan om te ontvangen, brengen de studenten de inhoud van een gele krat en twee of drie producten uit de grijze en zwarte krat naar een andere tafel.

Netwerk van liefde

Bij het begin van de coronacrisis heeft het uitdeelpunt 120 grote boodschappentassen gekregen. De studenten vullen de boodschappentas met de producten en overhandigen die aan de klant, die zijn meegebrachte tas achterlaat. Die kan volgende week weer gebruikt worden. Zo worden mensen snel geholpen. “Het is jammer, dat ze nu niet meer kunnen blijven

koffiedrinken”, vindt Arie Vlot. “Daar vond de echte diaconie plaats. Je hoorde hun verhalen en kon soms iets meer voor hen betekenen. En af en toe kwam een medewerker van de gemeente vertellen over relevante regelingen en voorzieningen.”

Vaak blijven aan het eind van de ochtend nog een paar kratten over. Die verdelen de vrijwilligers van de verschillende kerken onder elkaar. “Niet voor eigen gebruik. Elke werkgroep diaconie heeft wel een paar adresjes van mensen die een pakket goed kunnen gebruiken, omdat ze ook in armoede leven.”

Aan het eind van zijn bezoek spreekt de bisschop zijn waardering uit voor het werk van de vrijwilligers. Zij maken ook in deze tijd het netwerk van liefde zichtbaar, dat de Kerk is. Die concrete zorg voor mensen in armoede is heel belangrijk. Hoewel de grote economische gevolgen van de coronacrisis nog moeten komen, is de stijging van het aantal klanten in de afgelopen weken een veeg teken. Het is mooi, dat deze concrete inzet voortgaat, hier en in al die andere locaties van de voedselbank.

JAN MAASEN

© BISDOM ROTTERDAM

GEKNIPT

Alles is “anders” in deze tijd

In Interkom (Monster) staat, net als in Wij Samen (Hoek van Holland), een artikel van diaken Walther Burgering over hoe alles “anders” in deze tijd. “Niets is meer normaal. Er lijkt een besef door te dringen dat ons leven, iedere leven, niet beheersbaar of onder controle te houden valt. Als christenen wisten we dat natuurlijk al heel lang. Door de verhalen die we in de Goede Week weer hebben mogen horen, hebben we al eeuwen het bewustzijn dat de schepping niet door de mens is gemaakt, maar door de Allerhoogste.” Dat maakt een mens bescheiden. En dienstbaar. “Dat hebben we geleerd van zijn Zoon, die een innige relatie heeft ontwikkeld met zijn Vader, maar toch heeft moeten lijden en sterven, als een mens.” Het leven gaat door, maar anders. “Dat ongewone en niet vanzelfsprekende kunnen ons doen beseffen hoe groot Gods liefde is voor ieder van ons, en... dat Hij mét ons is.”

Vensters op Liduina

Sinds vijf jaar is de Liduinaprocessie niet meer weg te denken uit Schiedam. Elk jaar trekt op zondag voor Hemelvaartsdag een tocht met de relieken van Liduina door de straten van Schiedam. Dit jaar konden de processie en andere activiteiten niet doorgaan vanwege de corona preventiemaatregelen. Om toch iets van de sfeer en van de boodschap van het Liduinafeest te delen met parochianen en met anderen, heeft de Liduinabasiliek een film gemaakt onder het motto ‘Vensters op Liduina’. De film is te zien op het YouTube-kanaal van parochie De Goede Herder.

Regie

Oscar van de Ven is bestuurslid van de parochie H. Theresia van Avila, in de Drechtsteden. Hij noemt zich ‘technaut’ en beheert in het bestuur de portefeuille

Automatisering. Toen vanaf 15 maart er zondags niet langer gevierd werd in de kerken, was het aan hem het uitzenden van vieringen via YouTube te organiseren. Het werd een zogenaamd livestream, dus direct te volgen. “Alles wat je normaal gesproken naderhand doet met monteren, moet je ter plekke kunnen doen. Ik heb in de week voor Palmzondag veel thuis zitten experimenteren en ook gekeken naar de vieringen van de KRO op tv. Zo zag ik dat het slim zou zijn om vooraf al veel details om te nemen, zoals ramen, bloemstukken, noem maar op. Die beelden heb ik in de uitzending kunnen gebruiken om het er professioneel uit te laten zien, alsof er meerdere camerastandpunten waren.” Van de Ven vond het filmen een bijzondere ervaring. “Ik vond het zeer bijzonder om namens onze parochie bij alle vieringen van het Paastriduum aanwezig te zijn.”

KBO Rotterdam: inzet voor ouderen nog meer van belang in coronatijd

De coronatijd treft op een bijzondere manier met name ouderen. Niet alleen ziekte en overlijden, maar ook angst en eenzaamheid treft mensen. Voor de Katholieke Bond Ouderen (KBO) in Rotterdam betekent dat een bijzondere motivatie.

Sonja Krijgsman-Nijdam is voorzitter van de KBO Rotterdam. Zij heeft vermeld gestaan van wat er allemaal gebeurt, aan bestaande en nieuwe initiatieven. “In het begin van de crisis kwamen de vragen vooral van mensen over hoe de boodschappen in huis moesten komen, van mensen die zich eenzaam voelden. Maar er gebeurt zo enorm veel in de stad.” Hartverwarmend. Wat er al bestond komt nu nadrukkelijker aan het licht,

en er worden ook nieuwe zaken opgestart. “Er zijn veel belclubs begonnen. En bijvoorbeeld het telefoonnummer 14010 (van de gemeente Rotterdam, red.) is uitgebreid met extra personeel. Daar word je nu doorverbonden met iemand in de wijk waarin je woont.”

Opkomen voor ouderen

KBO Rotterdam heeft zich in de coronaperiode vooral geconcentreerd op belangenbehartiging. Corona heeft

Foto: © Pixabay

veel ouderen angstig gemaakt, zo constateert de KBO-afdelingsvoorzitter. “Het is ook angstig natuurlijk. Veel mensen blijven thuis, ook al werd dat eind mei wat minder. Mensen gaan weer vaker naar de kinderen en andersom. Maar velen zijn beducht voor een nieuwe uitbraak, en dat moet ook.”

Opkomen voor ouderen is hard nodig, constateert de KBO-voorzitter. “Ouderen hebben als kwetsbare groep al veel te lijden onder de crisis. En op gegeven moment kregen ze ook nog te horen dat zij maar binnen moesten blijven, zodat jongeren naar buiten konden.” Dat was kwetsend.

Krijgsman voelt daarom een bijzondere verantwoordelijkheid. Ze spreekt mee in allerlei fora die met name de zorg aan ouderen dienen. De afgelopen weken sprak ze binnen de context van stichting OSO (een koepel met ook andere ouderenbonden) over armoedebestrijding met de wethouder. Ze bereidde met andere organisaties en de gemeente het Fitfestival voor. Om maar enkele zaken te noemen. Ze ging zelf in haar eigen wooncomplex voor senioren rond met een bloemetje en voor een praatje, met paaseitjes of ter voorbereiding van de komst van muziek. “Op Bevrijdingsdag hadden we hier fijne muziek, als onderdeel van Muziek in de Esch, georganiseerd door Super Actief.”

Leerpunten

Om mogelijkheden te bieden tot een spontane actie nu, door informatie te verschaffen over wat er speelt - en waar behoeften liggen, heeft de

KBO Rotterdam een nieuwsbrief verstuurd. In het aprilnummer stonden daarin alleen al de gegevens van acht organisaties met ‘luisterlijnen’ of andere vormen van persoonlijke aandacht.

SONJA KRIGSMAN

Wat heeft ze gemist, waar het gaat om aandacht voor ouderen in coronatijd? “In verpleeg- en verzorgingshuizen en de thuiszorg hebben mensen lange tijd met tekorten aan persoonlijke beschermingsmiddelen gekampt. “Daar ligt een belangrijke leer voor de volgende keer”, aldus Krijgsman. “Dit mag nooit meer gebeuren. Maar het is nu niet het moment om te gaan zwarte pietten.” Nu is het: met volle inzet en aandacht naar de ouderen. Voor een luisterend oor, een goed gesprek en een blikverruimend advies. “En vergeet ook de mantelzorgers niet!”

TED KONINGS

Huidhonger

Franck Baggen is als diaken verbonden aan de KBO Rotterdam. Baggen: “Tijdens de coronacrisis konden we niet meer samen komen om de eucharistie te vieren en de communie te ontvangen. Dit raakte ons in het hart van het kerkelijk leven. We waren genooddaakt om op afstand, via internet of tv, de eucharistie mee te vieren en de ‘geestelijke communie’ te ontvangen.”

“Vooral dat laatste was voor velen een nieuwe en ingrijpende ervaring. Een vergelijkbare situatie deed zich voor in het contact met ouderen, met onze ouders en grootouders en, vice versa, met onze kinderen en kleinkinderen. Hoogstens konden we elkaar zien en spreken achter glas. Elkaar aanraken en vasthouden zat er niet meer in. Iemand sprak zelfs over ‘huidhonger’. Dat klinkt onsmakelijk, maar ik begrijp de gedachte.”

“Een aantal woorden, die we elke eucharistieviering uitspreken, kregen voor mij bijzondere betekenis: ‘Heer, ik ben niet waardig dat Gij tot mij komt, maar spréek en ik zal gezond worden’. We verlangen in de aller-eerste plaats naar een woord van de Heer. Zijn spreken sterkt ons naar geest en lichaam. Dat merkte ik ook in het contact met ouderen, dat noodgedwongen via de telefoon moest plaatsvinden. Hoe heerlijk is het om iemands stem te horen, nu we elkaar niet nabij mogen zijn. Het was voor velen een moment om even op adem te komen. Maar ten diepste verlangen we naar direct contact, een hand vasthouden, een arm om je heen. Gelukkig komt dat steeds meer in zicht.”

COLUMN: Het Woord van God in de liturgie: De Schrift gelezen én gezongen

Onze blik én onze oren zijn tijdens de eucharistieviering gericht op het Woord van God via de schriftlezingen. Het eerst dat opvalt: die lezingen worden niet uitsluitend verricht door de priester of diaken, maar ook door leken, namelijk door de lector (eerste en tweede lezing) en cantor (verzen van de antwoordpsalm en het alleluia-vers/vers voor het evangelie). Zij worden dus niet alleen gesproken, maar ook gezongen. De teksten van de antwoordpsalm en het alleluia-vers/vers voor het evangelie zijn ontleend aan de Bijbel en dus ‘gezongen Schriftwoord’. De participatie van de gelovigen daaraan is meervoudig, namelijk door ernaar te luisteren (‘oren’) en door erop te antwoorden door middel van de acclamaties en de refreinen (‘stem’). Die gezangen zijn niet louter een intermezzo, maar zijn een essentieel onderdeel van de Dienst

van het Woord. Ze vormen, wat betreft antwoordpsalm en alleluia-vers/vers voor het evangelie zelfs de verbindende schakels in het juiste verstaan van eerste lezing, tweede lezing en evangelie.

Veelzeggend in dit verband is de plaats waar het Woord wordt uitgesproken en gezongen: niet vanachter het altaar, niet vanaf de zetel van de celebrant, maar vanaf een aparte plaats met een eigen naam: de ambo. Een ‘ambo’ is niet hetzelfde als een lezenaar: er is een verschil in uiterlijk. In de huidige voorschriften voor de viering van de liturgie staat: “de lezingen worden steeds vanaf de ambo voorgedragen,” en “de psalmist of cantor draagt de psalmverzen voor vanaf de ambo.” Het woord is afgeleid van het Griekse woord anabainein en betekent op- of omhooggaan.

De ambo was van oorsprong een verhoogd stenen platform waar vandaan de Schrift werd gelezen én gezongen. In de vroegchristelijke kerken waren er twee. Er was een ambo waar het evangelie werd gezongen, die alleen door de diaken werd gebruikt. En er was een ambo voor de overige schriftlezingen, de antwoordpsalm en het alleluia/tractus. Deze had twee trappen. Zij gaven toegang tot het platform voor de lector en de cantores stelden zich op aan beide kanten van dit platform op, op de trappen. Door hun verhoogde positie waren zij beter hoorbaar en zichtbaar voor de gemeenschap die daar om heen stonden. De antwoordpsalm werd op ‘de trap-trede’ (trap: gradus, graduale) gezongen. Daarom noemde men de antwoordpsalm in het Latijn ‘responsorium graduale’ (antwoord: respons).

De Heer is tegenwoordig in het gelezen en gezongen Woord én in het sacrament van de eucharistie. Dat komt tot uitdrukking in de twee brandpunten in de kerk: altaar en ambo. In de vormgeving komt dat tot uitdrukking: zij zijn gemaakt van hetzelfde materiaal of hebben dezelfde kleur en de vorm van de ambo sluit aan bij die van het altaar. Kijkt u de eerstvolgende keer dat u naar de kerk gaat eens naar het priesterkoor: Hoe ziet de ambo eruit? Is er één ambo, of zijn er twee? Of heeft uw kerk een lezenaar en een ambo?

DR. RICHARD BOT MMUS
MEDEWERKER LITURGIE & KERKMUZIEK,
DIOCESAAN REFERENT KERK, INTERIEUR EN
KERKELIJKE KUNST.

Duurzaamheidsbeweging St. Christoffel voor parochie en samenleving

De Sint Christoffelparochie heeft een duurzaamheidsbeweging. Belangrijke trekker van de parochiële beweging is Dick Biesta. Hij en pastoor Huub Flohr vertellen over de oorsprong van die inzet, en vooral over de resultaten.

Als begindatum van de Duurzaamheidsbeweging St. Christoffelparochie noemen de heren 1 januari 2016. Het jaar daarvoor was er in de parochie nadrukkelijk aandacht gegeven aan de katholieke sociale leer. Dat kon niet zonder opvolging blijven, zo realiseerden nogal wat parochianen zich. Dick Biesta voelde zich persoonlijk geroepen. Hij was al betrokken in de diaconale activiteiten van de parochie - in Rotterdam, Capelle aan den IJssel, Krimpen aan den IJssel, Nieuwerkerk aan den IJssel en Lekkerkerk - en realiseerde zich dat de parochie een gemeenschap is. En die heb je nodig om werk te maken van duurzaamheid.

Die grondslag werkt tot de dag van vandaag door, zo ervaart hij. Een parochie kan snel schakelen tussen plannen en daadkracht, tussen een idee en concrete uitvoering. In die eerste tijd was met name het 'taakveld diaconie' de dragende kracht onder de inzet van de parochie op het gebied van duurzaamheid. Maar gaandeweg is dat verbreed en ligt de duurzaamheidsgedachte ten grondslag aan veel aspecten van het parochieleven. Vandaar dat men spreekt van een duurzaamheidsbeweging. En het mooiste is nog: de duurzame inzet beperkt zich niet slechts tot de parochie, maar is op zijn beurt weer een dienst aan de samenleving, zo ervaart Biesta.

Groeien en verbinden

De datum van 1 januari 2016 is ook de oprichtingsdatum van de St. Christoffelparochie. De inzet voor de

duurzaamheidsbeweging was volgens pastoor Huub Flohr een belangrijk instrument voor het steeds meer naar elkaar toegroeien.

Wat is er in die tijd concreet gedaan? Als een van de eerste zaken die werden opgepakt noemt Biesta de duurzaamheidsmarkt, een idee van in eerste instantie een jongerengroep van de Open Hof. De voormalige Caeciliaparochie in de Alexanderpolder was de eerste gemeenschap die deze organiseerde. Daarna volgden andere geloofsgemeenschappen. Op zeker moment werden markten samen georganiseerd met de gemeenten Krimpen en Capelle aan den IJssel, de laatste tijdens de gemeentelijke Week van de Duurzaamheid. Ook in Nieuwerkerk was een markt na de zondagsviering. Op de markten stellen in de regel allerhande duurzame initiatieven zich voor.

Daarna volgde de Scheppingswandeling van de Caecilia. Een jaarlijkse wandeling op de gebedsdag van de schepping met onderweg stof tot nadenken, over de aarde en de toekomst van de mensheid. Leuk en leerzaam en gemeenschapsvormend, aldus Flohr. Vraag onderweg, bijvoorbeeld: "Lukt het om tijdens de wandeling je mobieltje niet aan te raken?"

Een volgende stap was de uitgave van een nieuwsbrief. Die verschijnt sinds ruim twee jaar met een regelmaat van zo'n drie keer per jaar. Met allerlei nieuwtjes van het duurzaamheidsfront en is niet alleen een element in het organiseren van zaken, maar ook een instrument in de bewustwording, aldus Biesta. Tenslotte is een duurzaam leven niet - alleen - een kwestie van grote slagen, maar gebaseerd op individuele keuzes van ieder, dag na dag. "De nieuwsbrief helpt zo ook om de beweging op gang te houden", aldus Biesta.

Zo 'rolt' de Duurzaamheidsbeweging in de parochie door. Er ontstaan oecumenische contacten omheen en duurzaamheid blijkt ook een thema dat in staat is generaties te verbinden. Inmiddels wordt ook de parochietuin ingezet en maken de eerste communicanten mezenbollen. Er kwamen zonnepanelen op het kerkgebouw in Capelle aan den IJssel en naar de mogelijkheden op andere kerkgebouwen wordt gekeken.

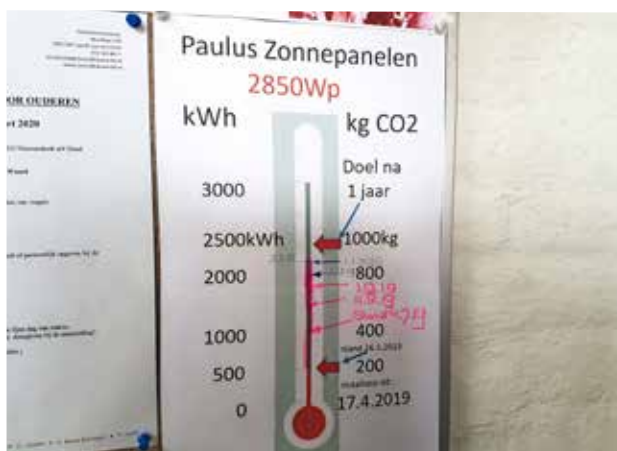
Energiecoaches

De parochie blijkt een goede plek om mensen te vragen of zij er voor voelen zich als energiecoach te laten scholen binnen de gemeente. De coaches geven voorlichting, helpen in concrete stappen die bijvoorbeeld leiden tot besparingen op de energierekening. Dat geeft mensen extra financiële armslag, die soms zeer goed van pas komt.

Op het tweejaarlijkse Feest van de Geest dat in de parochie wordt gevierd - 'waarvoor sta je in vuur en vlam' - komen duurzame initiatieven terug. Het feest is vanwege corona naar volgend jaar verschoven.

Zo gaat langzaam de hartenwens van Biesta - en Flohr deelt die - in vervulling: dat duurzaam denken steeds meer integraal onderdeel van het parochieleven wordt. Zo ongeveer als Franciscus voorleefde: door te ontsnappen aan het materialisme een leefstijl ontwikkelen die jezelf en anderen helpt om menswaardig te leven. "Door ervaringen uit te wisselen in het kader van duurzaamheid groeien we ook in spiritualiteit en concrete eenheid."

TED KONINGS

Foto's: © TED KONINGS

Enquête Laudato si': Dit waren uw antwoorden

Vijf jaar geleden verscheen Laudato si', de encycliek van paus Franciscus over de zorg voor de schepping als ons "gemeenschappelijk huis". God schiep hemel en aarde en alles wat leeft. De apostel Paulus zegt: "Uit Hem en door Hem en voor Hem zijn alle dingen" (Romeinen 11, 36). In een korte enquête vroeg het vorige nummer van Tussenbeide naar uw gelovige inspiratie en uw zorg voor het milieu en de medemens. In dit nummer doen we verslag van de uitkomsten.

De zeventig mensen die op de enquête reageerden geven er blijk van serieus in het leven te staan en bewust om te gaan met de schepping. Ruim zestig procent zegt op de vraag of men "bewust kookt, zodat u geen voedsel hoeft weg te gooien", dat "altijd" te doen. Nog eens bijna dertig procent doet dat "bijna altijd".

Inspiratiebron

Al net zo eenduidig zijn zij over de inspiratiebron die hun geloof vormt, voor zorg voor mens en natuur. Ook hier beaamt dik zestig procent het

ronduit. Vijftien procent ervaart dit "bijna altijd", en nog eens zo'n percentage "geregeld".

Maar als het gaat om de taak om anderen mee te nemen in die inspiratie - en verantwoordelijkheid - is het beeld minder rooskleurig. Nog geen drie procent van de mensen ervaart in de omgeving "altijd" de openheid om elkaar aan te spreken op niet-duurzaam gedrag. Een kwart gelukkig toch nog "bijna altijd", maar bijna veertig procent moet antwoorden met "soms", en dik vier procent met

"nooit". Om het beeld compleet te maken: dertig procent antwoordt hier met "geregeld".

Minderen

De verbinding tussen het beschermen van kwetsbare natuur en kwetsbaar menselijk leven is voor bijna tachtig procent van de respondenten "altijd" of "bijna altijd" duidelijk. Vijftien procent houdt het op "geregeld".

Een warme trui aantrekken in plaats van de verwarming hoger zetten is ook een groot deel van de deelnemers wel toevertrouwd. Slechts veertien procent doet daar maar "soms" of "nooit" aan.

Overbodige uitgaven doet elf procent van de mensen uit de enquête nooit. Maar dik zestig procent toch wel eens, en vijftien procent best wel regelmatig.

Andere vragen gingen over de spiritualiteit van "minder is meer" en over God vóór en na de maaltijden danken vanuit dankbaarheid voor de schepping en solidariteit met de armen. De laatste vraag ging over het beleven van de zondag als "rustdag, waarvan het middelpunt de eucharistie is [die] ons aanmoedigt de zorg voor de natuur en de armen tot de onze te maken".

De lezers van Tussenbeide die de enquête invulden leiden over het algemeen een bewust en duurzaam leven. Zoals een reactie luidt: "Ik ben me ervan bewust dat we de wereld mogen gebruiken, maar niet opmaken." En wellicht heeft deze enquête zelf daar ook nog toe bijgedragen. Want: "Deze enquête maakt me weer meer bewust van de waarden die Laudato Si' ons voorhoudt."

TED KONINGS

Bekijk alle uitslagen:
scan de QR-code

Een zomer anders dan anders...

Elk jaar kunnen kinderen, tieners en jongeren zich inschrijven voor de zomerkampen van het bisdom. Door het coronavirus kunnen de kampen dit jaar helaas niet doorgaan. Volgend jaar hopelijk weer wel. Drie jonge vrijwilligers vertellen wat hun motiveert om zich zo in te zetten in de zomer.

JOLANDA DE WOLF

Ook de kampleiding moet dit jaar een jaartje overslaan. FOTO: © BISDOM ROTTERDAM

ANNE GEERARS:

“Het is een mooie combinatie van geloof en gezelligheid”

Een van de vrijwilligers die zich inzet voor de tieners (12 t/m 14 jaar) is Anne Geerars. Als gymdocent heeft zij met name de sport- en spelonderdelen onder haar hoede. Anne: “Het is superleuk om te doen. Het is fantastisch om de tieners samen bezig te zien. Normaal is er na het zomerkamp vaak een hechte groep ontstaan. De tieners houden onderling contact via Whatsapp en ook in levende lijve.”

Voor een ander

Anne Geerars zet bij de sport- en spelactiviteiten haar ervaring in om te zorgen dat de tieners zich op hun gemak voelen, zichzelf kunnen zijn en dat de activiteiten in een goede sfeer verlopen. Er zitten altijd samenwerkingselementen in het spel. De deelnemers vinden de spellen heel leuk om te doen en het bevordert het groepsgevoel. “Behalve dat het mijn passie is om met kinderen te werken en sport en spel in te zetten, vind ik het mooi om iets te betekenen voor anderen”, vertelt ze. “Als je de verhalen van het evangelie hoort, dan gaat dat vaak over het zorgen voor de ander, het helpen van iemand. Dat probeer ik in de praktijk te brengen. Wat is nou mooier dan je voor anderen inzetten met iets waar je zelf ook plezier in hebt?”

Anne Geerars is via-via gevraagd. Diaken Jos van Adrichem maakt deel uit van het team voor de tieners. Dat bereidt niet alleen de praktische zaken samen voor, ook de inhoudelijke kant. Normaliter heeft elk zomerkamp een thema van de week, een dagopening en dagsluiting en bijbehorende bijbelteksten die gelezen worden. De tieners worden daar ook inhoudelijk bij betrokken. Ze maken filmpjes, vertellen een ervaring en maken soms zelfs een lied. Anne: “Het is een mooie combinatie van input voor het geloof en gezelligheid. Mijn twee tienerzusjes zijn vorig jaar mee op kamp geweest. Ze vertelden enthousiast over de nieuwe vrienden die ze hadden gemaakt. Het is fijn voor de deelnemers om jongeren te ontmoeten die gelovig zijn. Dat is niet altijd zo vanzelfsprekend in het dagelijks leven. In combinatie met de gezellige sfeer is dat denk ik de kracht.”

Pauline Terpstra:

“Ik heb meteen ja gezegd”

Pauline Terpstra werd tijdens een thuisblijversweekend van de Wereldjongerendagen (WJD) gevraagd om deel uit te maken van de leiding van het kinderkamp. “Nee, zelf ben ik als kind niet mee geweest op kamp”, lacht Terpstra. “Ik heb een Poolse achtergrond en ging naar de Poolse kerk, ik wist van het bestaan van de zomerkampen niet af. Maar ik heb meteen ja gezegd. Ik wist wel dat het bij me zou passen, als enthousiast iemand. Ik doe de opleiding verpleegkunde en geef ook les op de Poolse school.”

Mijn geloof

“Je bereidt als leiding alles samen voor en hoopt dat wat je erin hebt gestopt er ook uit komt. Je moet tegelijk flexibel blijven. Vorig jaar bijvoorbeeld hadden we veel last van de hitte, dus moesten we het programma aanpassen.” Normaal leert de leiding de kinderen in de week van het zomerkamp goed kennen. De deelnemers worden verdeeld in groepjes van ongeveer zes kinderen met elk een deelgroepsleider. Pauline: “Ik was vorig jaar leider van zo’n groepje. Je ziet sommigen gedurende de week uit hun schulp kruipen. Aan het einde van de week maakten we een lied, waarin elk kind kort belicht werd, zo lieten we zien dat ze er allemaal mogen zijn. Dat vonden ze fantastisch!”

“Mijn geloof speelt een duidelijke rol bij mijn inzet voor het kinderkamp. De zomerkampen zijn ook voor niet gelovigen kinderen, maar we hopen alle kinderen iets mee te geven, we hopen dat we het geloof door kunnen geven. We voelen ons verbonden met elkaar. We lezen bijbelteksten. Dat gaat prima samen met watergevechten of voetbal. Vanuit mijn geloof vind ik het belangrijk dat we goed met elkaar omgaan, dat er naastenliefde is. Wanneer we kinderen een fijne week kunnen geven, of nu een dag, juist die kinderen die misschien door een moeilijker thuissituatie niet op vakantie kunnen, dan draag ik daar heel graag aan bij.”

“En ik merk dat ik ook iets terugkrijg. Tijdens het kamp afgelopen jaar is mij opgevallen dat wij volwassenen soms wel erg moeilijk naar de wereld om ons heen kunnen kijken. Het was mooi om te zien hoe kinderen kijken. Ze maakten bijvoorbeeld helemaal geen onderscheid op basis van huidskleur of achtergrond. We waren met verschillende culturele achtergronden samen en ik merkte dat kinderen ook op zoek kunnen zijn en zich af kunnen vragen wie God is. Bij dat zoeken brengen ze de invloed van hun eigen achtergrond mee. Dat komt dan in zo’n week mooi samen. En kinderen zijn zorgelozer. Dat mogen wij ook best wat meer zijn. Dat nam ik mee van het kamp.”

Johnny van der Loos:

“Het zijn vaak kleine dingen die het hem doen”

Tot zijn zeventiende ging hij zelf mee op kamp, sinds zijn negentiende maakte hij deel uit van de leiding van de zomerkampen. Johnny van der Loos vindt het naar eigen zeggen na acht jaar jongerenkampen nog steeds heel leuk om te doen. “Dat we met elkaar lol kunnen maken en een veilige plek voor de jongeren creëren vind ik heel belangrijk. Gaandeweg de week leer je de jongeren kennen en merk je ook wel in welke moeilijke thuissituatie sommige kinderen zitten. Met de leiding lukt het om de jongeren zichzelf te laten zijn en plezier te laten hebben.”

Een hele leuke week

“Het zijn vaak kleine dingen die het hem doen. Zo moeten we de jongeren meestal manen om een beetje vlot te douchen. Dus zetten we muziek op en moeten ze na twee liedjes klaar zijn. Dat wij als leiding meedanst op de muziek in de gang, ja dat vonden ze wel apart. En het zorgde voor veel plezier. Ze kwamen de volgende dag weer om muziek vragen. Tijdens een zomerkamp vormt de groep een geheel. Het mengt. Ook als ze vrije tijd hebben en met elkaar spelletjes of een potje voetbal doen. Dat is het mooiste.”

“Sommige jongeren ontpoppen zich helemaal. Bij de inzamelingsactie voor de voedselbank vorig jaar, kregen we in eerste instantie een paar kratten mee. Het werden er uiteindelijk 42 die gevuld werden. Ja na afloop van het kamp ben ik fysiek moe, maar de week geeft me ook energie.” In het dagelijks leven werkt Johnny bij een aannemingsbedrijf. “Dat is wel heel wat anders. Maar mijn katholieke opvoeding en het zelf deelnemen aan het kamp, maken dat ik me graag inzet. Mijn gelovige achtergrond geeft me mee in het goede van de mens te geloven en dat het belangrijk is dat we de kracht en de talenten van iedereen tot zijn recht laten komen.”

De jongeren zijn tussen de 15 en 17 jaar. “Het mooie van deze leeftijd is dat de jongeren al weer wat verder zijn, dat zij nadenken over het leven en vragen stellen. Het zijn echte gesprekken. Die interactie maakt het heel bijzonder. Het maakt het mogelijk om over geloven te praten en je geloof te ontdekken. En om samen gewoon een hele leuke week te hebben.”

Helaas konden vanwege het coronavirus de zomerkampen van 2020 niet doorgaan. Bisschop Van den Hende en jongerenwerkster Desiree Bühler namen samen een filmpje op voor de aangemelde deelnemers. Op de foto schrijven Esther en Stefan een kaart. Want alle aangemelde deelnemers kregen in juni een persoonlijk kaartje van hun teamleiding dat hun zomerkamp niet doorgaat, maar dat ze hopen hen volgend jaar weer te zien.

Parochie H. Augustinus aan de slag met digitaal collecteren

Nu kerk-zijn door de coronamaatregelen op allerlei terreinen digitaal gaat, kan de collecte niet achterblijven. De Augustinusparochie in Katwijk is gestart met collecteren via de zogeheten Givt-app die je kunt installeren op je telefoon. Zo kan een parochiaan tijdens live gestreamde eucharistievieringen een gift in de digitale collectemand doen. Dat is praktisch voor nu, maar ook nuttig voor straks als vieringen weer toegankelijk zijn voor publiek.

“Collectanten merken al langere tijd dat parochianen vaak geen contant geld meer op zak hebben en vragen of ze ook digitaal kunnen geven”, vertelt Astrid van der Valk uit Katwijk. Ze is coördinator van de collectanten en begeleidt het proces naar digitaal collecteren in de parochie H. Augustinus. Het bisdom startte gelijktijdig een pilot met de Givt-app, waar Astrid mee verder kon.

“We waren al bezig met het invoeren van de app om digitaal te collecteren in de kerk. Toen het coronavirus uitbrak, hebben we de introductie van de Givt-app versneld, zodat mensen er gebruik van kunnen maken tijdens de livestreams van de eucharistievieringen”, legt Van der Valk uit. “De ervaring is dat als je de eerste keer de app hebt gedownload op je telefoon en de registratie hebt ingevuld, het doneren daarna verder heel soepeltjes werkt.”

Tussentitel

De Givt-app vervangt niet meteen de hele collecte, maar de resultaten zijn tot nu toe verrassend positief. Dat valt ook Ad Sosef op. Hij is kerkbalansconsulent en coördinator van de bisdombrede ‘Actie Kerkbalans Service’. Van daaruit

biedt hij ondersteuning aan parochies voor actie Kerkbalans en om te werken met de Givt-app. Sosef: “Tegenwoordig gaan bijna alle betalingen in de samenleving via pin en niet meer contant. Als kerk zijn we vaak terughoudend in dit soort ontwikkelingen, maar er ligt echt een kans.”

“Ik monitor nu parochies die gebruik maken van de Givt-app. Dat zijn er op dit moment bijna twintig in het bisdom Rotterdam. De gemiddelde bijdrage ligt rond de € 3 à € 4 per donatie. Ik ben ook dertig jaar koster geweest en weet dat parochianen in de kerk vaak € 1 à € 2 in de collecteschaal doen. De donaties met de app liggen gemiddeld per gever dus veel hoger.”

Coördinator Astrid van der Valk heeft toegang tot een speciaal

De Givt-app is eenvoudig in het gebruik. FOTO: © GIVT

FOTO: © ANDREW KUOROSHWIN VIA PIXABAY

Mensen hebben tegenwoordig steeds minder vaak contant geld op zak.

dashboard van de Givt-app. “Tijdens de livestreams zie ik in het dashboard te teller oplopen bij de collecte. Ik kan niet zien wie er betaalt. Dat is afgeschermd vanwege de privacy, maar wel hoeveel er wordt gegeven.” De Augustinusparochie telt zes parochiekernen waar Katwijk er één van is. Astrid: “Ik beheer nu de dashboards voor alle kernen, maar als corona over is, ga ik met de financieel beheerders zitten om hen uit te leggen hoe het dashboard werkt. Je kunt met Givt ook meerdere collectes houden, bijvoorbeeld voor de Vastenactie of de deurcollecte bij het verlaten van de kerk. Zelfs de kaarsen achterin de kerk van Katwijk kunnen mensen nu betalen met de app via een QR-code die bij de kaarsenbakken te vinden is. En ook daar maken mensen al gebruik van.”

Tussentitel

Astrid van der Valk merkt op hoe belangrijk communicatie is: “In Katwijk hadden we al stappen gezet om ambassadeurs voor de app te leren hoe ze de app moeten installeren en gebruiken. Zij helpen anderen om dat ook te doen.” De collectanten waren de eerste ambassadeurs die werden gevraagd. De volgende stap

waren de koren van Katwijk. Tijdens de repetitie van enkele koren, voorafgaand aan de uitbraak van het coronavirus, werd in de pauze uitleg gegeven over de app en een testronde gedaan, waarbij de zangers een donatie voor het koor konden doen. Vervolgens werden de website ingezet, de wekelijkse digitale nieuwsbrief en het parochieblad.

Tussentitel

Ad Sosef. “Met de Givt-app kunnen we op eigentijdse wijze participeren in de offerande die op dit moment via de livestream bij ons thuis komt. De collecte is een offergave waarmee je als gelovige participeert in de viering. Dat kan ook langs de elektronische weg. Door een digitale gift participeer je in de viering en draag je bij aan de geloofsgemeenschap en haar doelen, waaronder diaconie en pastorale nabijheid voor hen die het nodig hebben. Dat is juist nu met corona van belang.”

EMY JANSONS

Wilt u meer informatie over het gebruik van de Givt-app voor uw parochie, parochiekern of geloofsgemeenschap? Neem dan contact op met de ‘Actie Kerkbalans Service’ kerkbalans@bisdomrotterdam.nl

OPROEP

Collecte gemist?

Door de coronamaatregelen konden vanaf 13 maart geen publieke vieringen worden gehouden. Dat betekent dat de gebruikelijke collectes tijdens de eucharistievieringen niet plaats konden vinden. Wilt u daarom in deze tijd denken aan een (extra) gift voor uw parochie?

Ook collectes van het landelijke collecteschema dat wordt vastgesteld door de bisschoppenconferentie konden niet plaatsvinden. Daarnaast was er een extra landelijke collecte op zondag 10 mei tijdens de eucharistieviering op NPO2 in het kader van het coronahulp-platform #nietalleen. Gevraagd werd een bijdrage over te maken voor twee initiatieven al eerder ondersteund door de R.-K. Kerk: Caritas Athene en de voedselbanken in Nederland.

Wilt u nog denken aan deze collectes en een (extra) gift overmaken?

- ❖ Uw parochie
- ❖ Bisschoppelijke Vastenactie (februari-april)
IBAN NL21 INGB 0000 0058 50 t.n.v.
Vastenactie, Den Haag
www.vastenactie.nl
- ❖ Roepingenzondag (mei)
IBAN NL29 INGB 0000 3656 73 t.n.v.
Centrum Vronesteyn, Voorburg
www.vronesteyn.nl
- ❖ Pinksteractie / Nederlandse Missionaris (mei)
IBAN NL30 RABO 0171 2111 11 t.n.v. Week
Nederlandse Missionaris Den Haag
<https://www.weeknederlandsemissionaris.nl>
- ❖ #nietalleen (mei)
IBAN Nr. NL60 INGB 0663 2207 26, Rooms-Katholiek Kerkgenootschap in Nederland, o.v.v. nietalleen

© RAMON MANGOLD

Bisschop Van den Hende: 'God vraagt dat we zorgvuldig omgaan met de schepping'

Op zaterdag 11 april preekte bisschop Van den Hende tijdens de paaswake in de kerk van de HH. Laurentius en Ignatius (Rotterdam) over de schepping als ons gemeenschappelijk huis. De bisschop sprak over onze roeping en verantwoordelijkheid.

Broeders en zusters, in deze nacht mogen wij dat wonder van zijn verrijzenis vieren. Hebben we eerst aandachtig zijn sterven en kruisweg herdacht en dat donkere moment waarop Hij in het graf werd gelegd, vandaag in deze nacht mogen wij vieren dat het licht van Christus sterker is dan de duisternis van mensen. We mogen vieren dat de liefde van God niet geëindigd is op Golgotha, maar zijn bekroning vindt in de opstanding van de Heer.

De paaswake is een bijzondere viering. We lezen ook wat langer dan we normaal gewend zijn uit de Schrift te lezen. Meerdere lezingen worden voorgelezen en trekken als het ware aan ons voorbij. Een 'wake' is het genoemd, niet om bij in slaap te vallen, maar om zo goed mogelijk met ons hart gericht te blijven op de boodschap van het Woord van God.

We vieren in het bisdom Rotterdam het Jaar van het Woord van God. Heeft het Woord van God ons nog steeds iets te zeggen? Jazeker, het spreekt tot ons hart, het spreekt tot ons binnenste.

“ *Het blijkt steeds opnieuw dat die schepping door ons niet zo goed wordt behandeld.* ”

In de eerste lezing werden we herinnerd aan onze roeping. Er werd geschreven over de schepping, hoe God uit het niets alles geschapen heeft en daarbinnen de mens maakt naar zijn beeld en gelijkenis. En God zag dat het goed was.

Kunnen we nog steeds zo het leven aanvaarden dat God ons gegeven heeft? En kunnen wij als mens ook die bijzondere verantwoordelijkheid die daarbij hoort dragen te midden van de schepping die God ons heeft toevertrouwd? Het blijkt steeds opnieuw dat die schepping door ons niet zo goed wordt behandeld. Het blijkt steeds weer dat we de schepping eerder gebruiken dan benutten, eerder opmaken dan ook nog iets overlaten voor anderen. Maar de Heer, die in het boek Genesis beschrijft dat de schepping ons is toevertrouwd en gegeven is, vraagt ook dat we er op een zorgvuldige manier als gave Gods mee omgaan.

De mens is de bekroning van de schepping, maar het gaat niet alleen om de mens. Het gaat om alles wat in de schepping groeit en bloeit en leeft. Het is ons gemeenschappelijk huis.

Zorg voor het leven

In deze tijd broeders en zusters worden daar veel vragen bij gesteld. Hoe gaan wij met die schepping om? En misschien dat ziektes die zich snel over de wereld verspreiden ook wel mede samenhangen met onze snelle globalisering. Zijn wij zorgvuldig op het leven dat ons geschonken is? Zorgen we voor dat leven met aandacht? Beschermen we het van zijn eerste begin tot zijn laatste moment?

Als wij in deze paasnacht het eeuwig leven van de Heer vieren, heeft dat nu al zijn consequenties voor de omgang met ons leven op aarde.

“ *Kunnen wij het leven van de Heer en zijn eeuwig leven belijden als we niet ook het leven van mensen nu willen behouden en beschermen?* ”

Dat leven wordt vaak met voeten getreden. Het boek Exodus, onze tweede lezing, vertelt over de slavernij van het volk Israël in Egypte. Over het harde zwoegen, geen waardering en mensonterende omstandigheden, geweld en lijfstraffen. God heeft zijn volk uit die slavernij bevrijd en hen geleid door de Rode Zee en de woestijn naar het beloofde land.

God vraagt dat we zorgvuldig omgaan met de schepping en daar als mensen een bijzondere verantwoordelijkheid in hebben als zijn beeld en gelijkenis. Daarnaast maakt de Heer ook duidelijk dat slavernij en dwangarbeid rechtstreeks ingaan tegen de menselijke waardigheid die God aan zijn mensen gegeven heeft. Hij bevrijdt hen uit de slavernij.

Hoe is het in onze tijd met slavernij gesteld? Er zijn moderne vormen van slavernij, door armoede en door ongelijke verdeling van de rijkdommen. Mensen worden uitgebuit in allerlei vormen van industrie. Kunnen wij het leven van de Heer en zijn eeuwig leven belijden als we niet ook het leven van mensen nu willen behoeden en beschermen en niet ook alle vormen van slavernij en dwangarbeid uit onze wereld verwijderen? Broeders en zusters, dan is de derde lezing voor ons van groot belang, waar de Heer zegt: Ik zal u in plaats van een hart van steen een hart van vlees geven.

Foto: © RAMON MANGOLD

God heeft zijn volk uit die slavernij bevrijd en hen geleid door de Rode Zee en de woestijn naar het beloofde land.

Een nieuw hart

Natuurlijk heeft niemand van ons een stenen hart in zijn lijf. Maar dat 'hart van steen' is het beeld voor hoe ongevoelig wij soms zijn. Voor hoe ongevoelig de mensheid is voor de noden van onze tijd, voor Gods bedoelingen en zijn liefde.

Ook in onze tijd wenden we al te gauw onze ogen af bij nood en ellende. Een 'hart van vlees' daarentegen, dat de Heer in ons binnenste legt, met zijn geestkracht vraagt dat wij een open hart hebben voor wat zijn schepping en zijn leven van ons vragen. De Heer heeft immers dit ons als geschenk gegeven en toevertrouwd.

De Heer leeft

Zijn wij in staat met ons hart te leven en zo open te staan voor alles wat de Heer ons vraagt en ook voor wat de wereld laat zien aan ellende en nood? Een nieuw hart van vlees, juist nu we in deze nacht belijden dat de Heer leeft, dat ons leven in zijn ogen zo kostbaar is dat Hij zijn Zoon gegeven heeft en eeuwig leven heeft geschonken.

Het werd licht in onze kerk na die drie lezingen toen we de lampen en de kaarsen aanstaken. En toen hebben we gehoord uit de Romeinenbrief dat we gedoopt zijn en daarin de kiem van eeuwig leven hebben ontvangen. De Heer komt ons tegemoet, want hoezeer we ook doordrongen zijn van zijn schepping en onze verantwoordelijkheid en dat slavernij niet in overeenstemming is met het menselijk leven en hoezeer we ook weten dat we ons hart steeds opnieuw aan God moeten toevertrouwen, de doop heeft ons bevrijd van de erfzonde en we zijn nieuwe mensen geworden. Paulus gebruikt het beeld dat je afdaalt in het water en weer boven komt, de doop als beeld van sterven en vrijzijn.

En toen hebben we vol overtuiging geluisterd naar het evangelie van deze nacht: Hij is niet hier, Hij is verrezen, wat zoekt ge de levende bij de doden? Broeders en zusters, zo heeft de Heer voor ons de weg naar eeuwig leven geopend, ons geschapen, ons bevrijd, ons hart vernieuwd en ons door Jezus verlost. En dan mogen we uitzien naar eeuwig leven bij Hem, een leven in zijn barmhartigheid en vrede.

“ *Het is nodig dat we dat eeuwig leven van de Heer, dat zijn liefde sterker is dan de dood, nu al in ons leven als fundament kiezen.* ”

Het leven van alledag

Maar we kijken niet alleen naar de toekomst, alsof we met Pasen een sprong vooruit zouden maken naar het eeuwig leven. Nee, we staan met die overtuiging van zijn verrijzenis in het leven van alledag. Ook in deze tijd, waarin de crisis van het coronavirus zoveel landen en volken bedreigt en mensen schrik aanjaagt.

Het is nodig dat we dat eeuwig leven van de Heer, dat zijn liefde sterker is dan de dood, nu al in ons leven als fundament kiezen. Hoe gaan we dan om met crises, met sterven, met armoede, met eenzaamheid en nood? Kunnen wij vanuit de paasboodschap, waar de Heer zich geeft en ons leven verrijkt met eeuwig leven, nu al dat leven laten doorklinken in hoe we met elkaar omgaan?

We houden afstand, dat moet nu eenmaal vanwege het coronavirus, maar we houden ons hart open en we mogen delen van wat we hebben en we mogen ook onszelf geven in de dienst aan elkaar. Omdat daarmee getuigd wordt van de liefde die sterker is dan de dood, van Gods goedheid die belangrijker is dan het kwaad in onze wereld.

En zo is Pasen het fundament van ons goede leven nu, van ons engagement, van onze solidariteit en onze bekommernis om elkaar en onze wereld. Ons gemeenschappelijk huis is geen geïsoleerde wereld, maar verbonden met God.

Ons gemeenschappelijk huis is geen wereld op zichzelf, maar door de liefde van God gewild. En wij mensen, geschapen naar zijn beeld en gelijkenis, worden geroepen tot rechtvaardigheid, tot vrede en solidariteit.

Eens broeders en zusters, zullen wij bij de Heer komen, na onze dood. En mogen we dan kunnen getuigen van onze woorden en daden. Dat die in liefde zijn gedaan, in kracht van de verlossing en de verrijzenis. Dat die in dienstbaarheid zijn gedaan, in kracht van vergeving en verzoening. En dat die allemaal getuigen van en bouwstenen zijn van het Rijk van God.

Genesis 1, 1 - 2, 2
Exodus 14, 15 - 15, 1
Ezechiël 36, 16 - 28
Romeinen 6, 3 - 11
Matteus 28, 1- 10

Coronatijd: zo gingen parochies ermee om

Netwerk van liefde

In razend tempo tekende zich in parochies een onwerkelijke realiteit af sinds de afgekondigde coronamaatregelen op 13 maart. Een periode zonder publiek toegankelijke vieringen en andere bijeenkomsten hadden priesters, diakens, pastoraal werkers en parochianen nooit voor mogelijk gehouden. Maar zo snel als vrijheden ingeperkt raakten, groeide in veel parochies initiatieven om toch samen kerk te zijn, juist in deze onzekere tijd. Het bisdom Rotterdam publiceerde op de website regelmatig over de online vieringen, gebedsmomenten, catechese en inzet voor het netwerk van liefde. Hieronder vindt u een compilatie van die artikelen van half maart tot half mei.

EMY JANSONS

6 MAART

Eerste livestreams

Op de eerste zondag na de afgekondigde maatregelen volgden al meer dan duizend parochianen de livestream van de eucharistieviering die vanuit de Lodewijkkerk in Leiden werd uitgezonden. “We waren er geweldig door verrast”, zegt Jeroen Smith, pastoor in Leiden. “Gelukkig beschikken we in Nederland over een televisieviering en zendt Radio Maria dagelijks de mis uit. Maar mensen stellen het ook op prijs om bij hun eigen kerk betrokken te blijven. Parochianen waren erg dankbaar voor de livestream.”

Geestelijke communie

Vicaris Dick Verbakel omschrijft de situatie als ‘bizar’, als we hem spreken nadat hij het eerste weekend zonder publiek toegankelijke vieringen achter de rug heeft. Toch is deelname aan de eucharistie volgens hem wel mogelijk, dankzij de geestelijke communie: “Het is ontstaan in een tijd toen er weinig priesters waren. Bij de geestelijke communie vraag je in gebed aan de Heer of je, in die grote groep waar je op dit moment fysiek geen onderdeel van kunt zijn, wel geestelijk de eucharistie mag ontvangen. Dankzij de geestelijke communie hoeft geen enkele katholiek zich buitengesloten te voelen van de eucharistie.”

21 MAART

Werken van barmhartigheid

Diaken Ronald van Berkel ziet iets moois gebeuren in de parochie H. Nicolaas in Zoetermeer: “Jongeren van onze parochie melden zich bij mij met de vraag wat zij kunnen doen. Hun studie of beroep is stilgevallen en ze staan te trappelen om iets te doen voor een ander. Ik denk dat we op dit moment Matteüs 25 heel hard nodig hebben: de werken van barmhartigheid. Je kunt nu niet meer fysiek de zieken bezoeken of de hongerigen voeden, maar bijvoorbeeld contact via de telefoon is wel mogelijk. Dat doe je vanuit een gelovige achtergrond. Ik probeer mensen daartoe op te roepen. Bijvoorbeeld ook door niet te hamsteren, want de voedselbanken, en daarmee mensen die weinig te besteden hebben, merken daar direct de gevolgen van.”

Op afstand nabij

Een bijzonder initiatief kwam vanuit de pastoraatgroep van Aarlanderveen. “Bij kwekers kopen we bloemen voor honderd mensen die wat ouder zijn en zich eenzaam voelen”, zegt pastoor Jack Glas van de parochiefederatie HH. Clara & Franciscus in het Groene Hart. “Bij het bloemetje zit een gebed en een berichtje dat we aan hen denken. Het is een creatieve manier om mensen nabij te zijn. Ik heb het ook als voorbeeld bij andere geloofsgemeenschappen neergelegd.” Glas is ervan overtuigd dat God in ieder geval ons nabij wil zijn. “Dat is iets waarover we misschien kunnen nadenken in deze tijd: God wil ons nabij zijn, geven we Hem ook de kans daartoe?”

27 MAART

Buitengewoon Urbi et Orbi

Op vrijdag 27 maart sprak paus Franciscus een buitengewoon Urbi et Orbi uit, de zegen aan stad en wereld. Wereldwijd keken gelovigen ademloos naar de indrukwekkende beelden van een leeg en verregend Sint Pietersplein, een stralende monstrans en de biddende en zegenende paus. “Het moment van dit Urbi et Orbi is heel uniek”, zegt pastoor Wim Bakker van de parochiefederatie Vlietstreek. “Voor de paus is het denk ik een verlangen om zo dicht mogelijk bij de mensen te zijn.” Het pastoraal team startte in de opvolgende week met het dagelijks uitzenden van het Angelusgebed, het Engel des Heren, om twaalf uur 's middags. “Na het luiden van de klok, begint de uitzending die zo'n tien minuten duurt, met een welkom, een christelijke groet, en een bijbellezing met korte meditatie. We bidden het gebed van de bisschoppen, het Onze Vader, het Engel des Heren en sluiten af met een zegen.”

Bidden en bellen

Ook in de parochie Maria Sterre der Zee van Den Haag Noord, is veel veranderd sinds de maatregelen rond het coronavirus. “Elke dag waren er

eucharistievieringen en bijeenkomsten, dat gaat allemaal niet meer door. We roepen mensen op om elkaar vooral te bellen in deze tijd”, vertelt pastoor Dolf Langerhuizen. “De diaconale kant van de Kerk is heel belangrijk. In onze parochie is de Parochiële Caritas Instelling (PCI) nu heel actief, bijvoorbeeld om boodschappen te doen voor mensen die de deur nu niet uit kunnen. Ook is er wat extra budget uitgetrokken voor mensen die bij ons aankloppen.” Op de woensdag voor het Urbi et Orbi had de paus opgeroepen om in eenheid het Onze Vader te bidden op het middaguur. Op dat moment had pastoor Dolf Langerhuizen de uitvaartviering van een parochiaan waarbij slechts een select gezelschap aanwezig kon zijn door de coronamaatregelen. “Via een livestream konden mensen het op afstand volgen, en waren op die manier toch verbonden. Om kwart over twaalf baden we het Onze Vader. Inleidend heb ik verteld dat we daarmee aansloten bij de intentie van de paus. Ik vond dat een heel intense ervaring, wetend dat over de hele wereld het Onze Vader werd gebeden en door de mensen die thuis meevierden via de livestream. De Heer was bijna tastbaar aanwezig.”

9 APRIL

Bloemenhulde in de buitenlucht

“Het coronavirus is zeer ingrijpend. De kwekers in het Westland worden hard geraakt nu de prijzen zijn ingestort”, vertelt Jaap Steenvoorden in de Goede Week voor Pasen. Hij is pastoor van de parochiefederatie Sint Franciscus in het Westlandse tuinbouwgebied. “We vragen parochianen om bloemen en planten te kopen bij de tuinders en deze op Goede Vrijdag als bloemenhulde buiten neer te leggen bij het kruis dat op elk kerkplein van de parochiefederatie geplaatst wordt. Zo is het ook een teken van solidariteit en om de kwekers te steunen. De plantjes gaan na Beloken Pasen naar mensen die van een klein inkomen moeten rondkomen of nu een moeilijke tijd doormaken. Met de plantjes willen we hen opbeuren.”

7.000 paaspakketten

De parochie Sint Jan de Doper van Gouda en omstreken brengt voor het paastriduüm een speciaal samengesteld paaspakket rond. Dat bevat onder meer een parochieblad, paaswakekaarsje en palmtakje. “Zo'n palmtak is een teken van hoop en zegen voor je leven en je thuis”, vertelt pastoor Dick van Klaveren. “In sommige landen is het met Pasen gebruikelijk om met het nieuwe wijwater de huizen te zegenen. Daarom hebben we ook een huiszegen meegegeven. Voor de gezinnen is er een nieuwsbrief met tips om thuis de paasdagen met kinderen te beleven.” Veel jonge mensen hielden mee in de bezorging naar de maar liefst 7.000 adressen die de parochie telt. “Het was mooi om te zien hoe alles in beweging kwam. En mensen waren blij verrast met het pakket. Er kwamen opmerkingen als: ‘Dit was nou precies wat we nodig hadden.’”

1 APRIL

Tulpen in Rotterdam

“Ik ben vanmorgen naar de Bollenstreek gereden om bij een boer 200 bossen tulpen te halen”, vertelt pastoraal werker Rob Lijesen van de parochie H. Johannes in Rotterdam. “Op televisie kwamen berichten dat tulpenboeren het ontzettend moeilijk hebben. Jarenlang heeft de Bollenstreek Rotterdam financieel ondersteund en dat waren grote bedragen. Daarom wilden we nu iets terug doen door bij hen tulpen te kopen. Het ‘netwerk van liefde’ waar de bisschop vaak over spreekt, gaat over de grenzen van de eigen parochie heen. We steunen hen met een gebaar. En dat gebaar wordt wel begrepen.”

Vrijwilligers brengen de bossen rond met een Paaswens en palmtakje erbij. Lijesen: “Mensen zijn zo blij. Ze hebben vaak wat angst als er een vreemde voor de deur staat, maar doen toch open. Er is dan een klein praatje over hoe het gaat. Zo ervaren mensen dat we hen niet vergeten zijn. En ook vrijwilligers zien elkaar weer even. Dat doet goed.”

Haakestafette

In het Groene Hart hield de werkgroep Missie Ontwikkeling en Vrede (MOV) een haakestafette voor Vastenactie die thuis werd voortgezet nadat corona uitbrak in Nederland. Initiatiefnemer Jos Schalkwijk: “Elke week kopen deelnemers een patroon dat ze kunnen haken. Aan het einde hebben ze een compleet Paastafareel. De opbrengst gaat naar ontwikkelingsprojecten van Vastenactie. Vanuit de MOV-groep willen we niet alleen de nadruk leggen op het inzamelen van geld, maar vinden het ook belangrijk om te laten zien waar het bij Vastenactie over gaat.”

6 APRIL

Aandacht voor kinderen

“Bij de coronacrisis denk je al snel aan hoe je ouderen kunt bereiken die niet meer naar de kerk kunnen komen, maar ook kinderen hebben in deze tijd geen kindernevendienst of communicatiechese”, vertelt Desiree Bühler, pastoraal werkster in de Bernadetteparochie van de federatie Rotterdam Rechter Maasoever. “Met Palmvrijdag hebben we daarom een filmpje opgenomen waarin ik het Bijbelverhaal voorlees en er foto's uit de kinderbijbel te zien zijn. Ook hebben we een filmpje gemaakt over de palmpasenvakantie en de betekenis ervan.” Ouders bekeken de video's samen met hun kinderen en vroegen de pastoraal werkster of er ook iets digitaal mogelijk is in de voorbereiding op de Eerste Heilige Communie. “Nu gaan we komende week een aantal lessen opnemen voor de communicantjes en beginnen bij het Scheppingsverhaal.”

Voedselbankpakketten

In Nieuwerkerk aan den IJssel zet de pastoraatgroep van de St. Josephkerk zich in voor de plaatselijke voedselbank. “Met name vers producten zijn moeilijk te krijgen. Vandaar dat ik een oproep heb gedaan aan parochianen om geld te storten, zodat we de versproducten kunnen bestellen”, vertelt vrijwilliger Michel Demmenie. Die oproep leverde veel op. Ook zag hij mogelijkheden bij een lokale supermarkt: “Elke avond om negen uur ga ik naar de supermarkt om resterend brood op te halen en ik kan het tijdelijk invriezen bij een restaurant. We wonen hier in een dorp en dan ken je elkaar. Ik koop versproducten zoals kaas, melk, eieren en verse groenten bij de lokale bedrijven, zoals de kaasboerderij hier.” Met Pasen kregen de gezinnen een extraatje. “Ik vind het belangrijk dat de mensen een mooie Pasen kunnen vieren. Ze waren heel dankbaar, met name de verse kaas werd erg gewaardeerd. We hoorden dat kinderen het pakket als een cadeautje hebben uitgepakt.”

24 APRIL

Studenten Vronesteyn sturen emeriti een kaart

“Als studenten voelen wij ons verbonden met de emeriti van het bisdom”, vertelt vijfdejaars priesterstudent Sander Verschuur die zich ervoor inzette om vanuit vormingscentrum Vronesteyn alle gepensioneerd priesters en diakens van het bisdom Rotterdam een kaart met een paasgroet te sturen. “Ze zijn een voorbeeld voor ons als studenten. In deze wonderlijke tijd, willen we hen graag bemoedigen.” Binnen enkele dagen vielen op Vronesteyn ook kaarten op de mat. Nu van de emeriti aan de studenten. Sander: “Dat ging heel snel, je merkt dat deze generatie gewend is om terug te schrijven. De emeriti wensen ons ook sterkte in deze tijd en succes met de studie. Een priester gaf boekentips om te lezen in coronatijd. Ook al kennen we hen niet allemaal persoonlijk, het is heel mooi om op deze manier met elkaar verbonden te zijn.”

28 APRIL

Priester in zorgcentrum

In het rooms-katholiek zorgcentrum Roomburgh in Leiden woont rector Hofstede (89). Hij heeft als inwonend priester dagelijks te maken met het isolement waarin bewoners terecht zijn gekomen door het coronavirus. “Gelukkig is er nu geen enkele besmetting in het zorgcentrum”, vertelt rector en oud-pastoor Harry Hofstede. “Mijn pastorale werk is uiteraard wel bemoeilijkt door corona. Normaal heb

ik contact met het hele huis, maar ik mag nu het zorgcentrum niet in door de strenge isolatie.” Dagelijks belt hij met bewoners in de aanleunwoningen, ongeacht of ze wel of niet katholiek zijn. “Zo kan ik toch wat opbeuring brengen en telefonisch een zegen uitspreken. Bijzonder is dat ook de niet-katholieke bewoners het erg waarderen als ik hen vraag of ze de zegen willen ontvangen.”

5 MEI

Corona-noveen in Scheveningen

Op 2 mei opende bisschop Van den Hende een noveengebed in de kerk H. Antonius Abt in Scheveningen. Een bijzondere plaats, omdat Scheveningen in 1848 kampte met een cholera-epidemie. Na een gezamenlijke gebedsactie van negen dagen kwam op onverklaarbaar snelle wijze een einde aan die epidemie en bleven nieuwe sterfgevallen uit. “We staan in een kerk met een lange geschiedenis van bidden en smeken, van ons hart openen voor de liefde van de Heer”, zegt de bisschop in een video die gemaakt bij de start van de noveen. “De Kerk is op haar best als we samen bidden.”

7 MEI

Online tienercatechese

De vraag of tiengroep Rock Solid Westland toch kon doorgaan, kwam vanuit de tieners zelf. Op school konden ze hun klasgenoten niet meer ontmoeten door de coronamaatregelen. “De eerstvolgende bijeenkomst met de tiengroep zijn we gelijk online gegaan”, vertelt Margrit Stijger, begeleider van de groep die maandelijks samenkomt. Ze vraagt de tieners om vooraf spullen klaar te leggen voor de spelletjes en opdrachten die horen bij het dynamische programma. “Je moet wel creatief met het programma omgaan, maar het kan wel. Vooraf praten we altijd een kwartiertje bij over hoe het met iedereen gaat. Nu nemen we daar iets meer de tijd voor, omdat het online langzamer gaat, maar ook is het belangrijk dat ze even hun verhaal kwijt kunnen met alles wat er nu speelt rond het coronavirus.”

400 pannenkoeken van jongeren voor ouderen

De jongeren van de Bernadetteparochie in Rotterdam staken de handen uit de mouwen om pannenkoeken te bakken voor ouderen in de omgeving. “De pannenkoeken zijn voor ouderen die nu wat eenzamer zijn”, zegt een jonge bakster in een video van de actie die gemaakt is door OPEN Rotterdam. Of ze de pannenkoeken ook geproefd heeft? “Ja, de mislukkingen hebben we geprobeerd, en ze smaken lekker”, zegt ze met een glimlach.

15 MEI

Rozenkrans van dankbaarheid

Parochianen in Leiden willen straks niet alleen terugkijken op deze coronatijd als een periode van crisis, maar ze willen ook de positieve kanten blijven zien. Daarom startte de parochie vanaf Pasen met een speciale rozenkrans van dankbaarheid. “Ik heb hier ook een rozenkrans van dankbaarheid op de tafel liggen”, zegt Eliza Oudshoorn, vrijwilligster in de Lodewijkkerk in Leiden. “Ondanks de crisis gebeuren er ook veel mooie dingen. Daarom hebben we gevraagd of parochianen een rozenkrans willen tekenen op papier en vijftig dagen op rij, van Pasen tot Pinksteren, elke dag een kraaltje willen inkleuren en erbij schrijven waar ze dankbaar voor zijn die dag.

Met Pinksteren is de rozenkrans van dankbaarheid dan compleet.” De parochie maakt veel gebruik van digitale middelen om verbonden te blijven met elkaar. “Mensen kunnen de mis volgen via een livestream en daarna is er digitaal koffiedrinken via Zoom. Het leuke is dat mensen uit verschillende kernen elkaar op die manier leren kennen. Catechesebijeenkomsten deden we al samen met andere parochiekeren, maar nu praten parochianen meer met elkaar. Er is dus ook genoeg om dankbaar voor te zijn in deze tijd, al hopen we dat het snel achter de rug zal zijn.”

Nationale
Bedevaart

Vier mee via
LIVESTREAM
11.07.2020

Getuigen van
het Woord

Martelaren
van Gorcum.nl

Sound
craftmanship

ELBERTSE
ORGELMAKERS
100 jaar toonaangevend

Zuidergracht 17 3763 LS Soest The Netherlands
Tel. +31 (0)35 - 601 25 92 www.elbertse.com info@elbe

Rustieke
begraafplaats
& crematorium

R.K. Begraafplaats & Crematorium St. Laurentius is kleinschalig en klantvriendelijk. Wij hebben persoonlijke aandacht voor de wensen van de mensen die hier begraven of gecremeerd willen worden. Ook voor de nabestaanden hebben we de grootste zorg.

De Rooms-katholieke begraafplaats St. Laurentius die stamt uit 1867, is een Gemeentelijk Monument, een groene oase, een plek van rust en spiritualiteit. Het terrein ligt midden in de stad Rotterdam, centraal in Crooswijk. St. Laurentius heeft in honderdvijftig jaar een heel eigen plek veroverd in de buurt en in de stad. In de loop der jaren is St. Laurentius niet alleen voor Rooms-katholieken een gedenkwaardige begraafplaats geworden, maar ook voor andersgezinden. Een rustieke en serene plek waar eenieder troost vindt.

Intiem, betrokken
en zorgzaam

Nieuwe Crooswijkseweg 123, 3034 PN Rotterdam
T 010 - 413 63 08 | www.begraafplaatslaurentius.nl
Wij zijn 7 dagen per week voor u geopend.

De bijzondere Maarschalkerweerd is weer zuiver

Het orgel van de Maria van Jessekerk in Delft is na een grote onderhoudsbeurt weer een genot om op te spelen. Dat weet Petra Veenswijk, de vaste organist en dirigent van drie koren in de kerk.

Het is een bijzonder orgel, van de hand van Michaël Maarschalkerweerd. In 1893 werd het opgeleverd en het geldt als het grootste instrument van deze bouwer, na het orgel van het Amsterdamse Concertgebouw. Het Delftse orgel heeft 38 registers op drie klavieren. Jos Laus, adviseur van de Katholieke Klokken & Orgelraad, bespeelde het al in de jaren 70. "Een overrompelende klank", dicht hij het instrument toe. Het orgel heeft veel meegemaakt. De oorspronkelijke mechanische opzet sneuvelde in de jaren 1929-1931, legt Laus uit. Van 2006 tot 2009 is het orgel grootscheeps gerestaureerd. Dat gebeurde door orgelmaker

Hans Elbertse, dezelfde die de afgelopen maanden bezig is geweest met het groot onderhoud.

Onderhoud

Een zeer specifiek onderdeel van het orgel is onder handen genomen. Het orgel kent acht zogenaamde tongwerken: orgelpijpen waarbij een tong (een strookje hardmessing) in trilling wordt gebracht. De tongwerken functioneerden niet meer goed. Al bij de restauratie in 2009 constateerde Elbertse corrosie, loodwitvorming op de koppen. Die pijpen zijn toen geconserveerd door ze te lakken, maar dit werk bleek toch niet afdoende.

Veenswijk constateerde het afgelopen jaar meer en meer dat het orgel niet goed op stemming te houden was. Dit is met name vervelend bij concerten, zoals de tien concerten die jaarlijks worden verzorgd door gerenommeerde (internationale) gast-organisten. Stemmen vooraf volstond niet meer.

Geliefd

Dus zat er niets anders op dan de koppen vervangen. Opmerkelijk genoeg waren de benodigde middelen voor het

werk behoorlijk snel bij elkaar gebracht. "We hebben daar in de parochie afgelopen jaar een actie voor opgezet: geef om het Maarschalkerweerdorgel. Met name dankzij enkele grote bijdragen was het benodigde geld zo goed als bij elkaar in januari. Toen heeft het kerkbestuur het werk aanbesteed."

Pastoor Dick Verbakel moest daar wel even 'goed over nadenken'. Maar toen de 'vrienden' van het orgel snel de benodigde middelen - een dertigduizend euro - bij elkaar brachten, was de keus snel gemaakt. "Zeker in deze tijden, nu we niet mee kunnen zingen, staat het orgel nog meer in de aandacht." En muziek is een belangrijk middel in de liturgie. "Een avenue naar God", zo ziet Verbakel dat. "Muziek ontroert en maakt

dat we de dagelijkse praktijk overstijgen. Die transcendentie brengt ons bij God." Zeker als het vertrouwde melodieën zijn, die soms aanvoelen 'als een warm bad'.

Planning was dat die ervaring in april in de Maria van Jesse weer mogelijk was. De coronacrisis gooide die plannen overhoop. Toch kon Veenswijk op 14 mei al achter het orgel kruipen, voor een livestream van het concert. Zo'n tweehonderd mensen genoten er via het internet van. "Momenteel is het al door zo'n zeshonderd mensen gezien." Die belangstelling maakt dat Veenswijk graag verder gaat met haar concertreeks. Op 18 juni stond een volgend concert gepland.

TED KONINGS

Voor parochies: ‘Zo kun je aandacht geven aan nalatenschappen’

Uit landelijk onderzoek (2017) blijkt dat kerkelijke doelen 1% van hun giften uit nalatenschappen ontvangen. Bij andere goede doelen is dat vele malen hoger met een gemiddelde van 14%. In nalatenschappen liggen dus ook kansen voor inkomsten van parochies. Tegelijkertijd is nalaten een gevoelig onderwerp. Hoe kun je daar als kerk goed mee omgaan? Martijn Erkens is kerkbalansconsulent van het bisdom Rotterdam en heeft zich in precies deze vraag verdiept.

“Als kerk wil je niet dwingend overkomen met de vraag of mensen de parochie willen opnemen in hun testament”, vertelt Martijn Erkens. “Toch is het goed om de kerk wel een eerlijke kans te geven. Goede doelen die een groot deel van hun inkomsten halen uit nalatenschappen communiceren heel direct richting sponsors om het doel op te nemen in hun testament. Parochies hebben daar moeite mee en dat is begrijpelijk. Maar waarom zou je niet iets aan informatie in de kerk leggen, bijvoorbeeld in de vorm van een flyer? Dan maak je kenbaar dat nalaten aan de parochie ook een mogelijkheid is.”

Gevoelig onderwerp

Eerder al gaf de kerkbalansconsulent een presentatie over nalaten op Vronesteyn voor parochievrijwilligers die zich actief inzetten voor de financiën van hun parochie met de actie Kerkbalans. Deelnemers gaven aan dat ze nalaten een gevoelig onderwerp vinden. Martijn begrijpt dat heel goed: “Je brengt het niet even ter sprake. Maar wat ik belangrijk vind is dat we het erover kunnen hebben

FOTO: © RAMON MANGOLD

met mensen die daartoe bereid zijn. Om het gesprek op gang te brengen, moet je wel de opties kenbaar maken. Dat kan heel goed zonder mensen iets op te leggen. Als parochie kun je hen de ruimte geven om erover na te denken op het moment dat zij er zelf aan toe zijn. Dat moment kun je niet voor parochianen bepalen, zoals dat bij actie Kerkbalans wel het geval is. Nalatenschappen hebben een andere lading: je geeft mensen de gelegenheid om er op hun eigen moment mee te komen. Het vraagt dan ook om een eigen aanpak en is niet geschikt om op te nemen in de brief van de actie Kerkbalans.”

Maar hoe doe je dat als parochie? Martijn: “Je kunt als kerk het ‘zaadje’ alvast planten door met enige regelmaat te communiceren over dat nalaten aan de parochie het overwegen meer dan waard is. Als een parochiaan eraan toe is om na te denken over zijn of haar testament, en weet dat de parochie ook tot de mogelijkheden behoort, maak je kans dat hij of zij bereid is de kerk in het testament op te nemen. Dan moet de parochie wel klaarstaan om het gesprek met die parochiaan aan te gaan, als hij of zij vragen heeft.”

Vaak ontstaan de momenten om na te denken over het testament niet zomaar. Een aanleiding kan zijn het overlijden van een familielid, bij ziekte of een andere levensveranderende gebeurtenis. “Iedereen denkt op een ander moment na over nalatenschap.

FOTO: © RAMON MANGOLD

Dat kun je niet plannen, dat komt op. Ook als je bijvoorbeeld trouwt krijg je de vraag wat er gebeurt in geval van overlijden”, zegt Martijn. “Het is goed als de kerk tussen alle andere goede doelen, een eerlijke kans krijgt.”

Praktische uitvoering

Het bisdom Rotterdam ondersteunt parochies om de optie van nalaten aan de kerk onder de aandacht te brengen bij parochianen. Zo stelt ze een artikelreeks beschikbaar die parochies vrij mogen overnemen voor publicatie in parochiebladen en -websites, om over een langere periode aandacht te vragen voor het onderwerp. Ook heeft het bisdom in samenwerking met vrijwilligers van de parochie Heilige Theresia van Ávila een pakket samengesteld met ondersteunend materiaal voor parochies. Denk aan een poster, brochure en een handleiding met onder meer handvatten hoe je een gesprek voert over nalaten. Daarnaast kunnen parochies via het bisdom een brochure laten maken die meer toegesneden is op de eigen parochie.

“Het bisdom reikt dit materiaal aan om parochies op weg te helpen”, zegt Martijn die betrokken is bij de samenstelling van het pakket. “Maar het apparaat moet lokaal ook klaar staan. Hoe voer je het praktisch uit in de parochie? Wie is er bijvoorbeeld

beschikbaar om gesprekken te voeren als mensen vragen hebben over nalatenschappen? Wat het bisdom doet is de opties in beeld te brengen en het gesprek faciliteren. Parochies kunnen vervolgens doen waar zij goed in zijn: het persoonlijk contact onderhouden met de parochianen die erover door willen praten. Vanuit de samenwerking hopen we dat vele gelovigen ontdekken dat nalaten aan de parochie het overwegen meer dan waard is.”

EMY JANSONS

Download de serie van vijf voorbeeldartikelen die parochies vrij mogen publiceren in het parochieblad en op de -website om nalatenschappen onder de aandacht te brengen.

Zie ook:
www.bisdomrotterdam.nl/nalaten-aan-de-kerk

Parochie Maria Sterre der Zee kiest voor een persoonlijke brochure

“Het materiaal ‘Nalaten aan uw parochie’ lag op mijn bureau en ik vond het gelijk goed en toegankelijk eruit zien”, vertelt Lisette van Oordt als medewerker parochiesecretariaat van de Haagse parochie Maria Sterre der Zee. “Ik heb het besproken met de penningmeester van het parochiebestuur en hij vond het ook een goed plan om de brochures en ander materiaal te bestellen en achterin de kerken neer te leggen. Voor de parochie is het een pasklare oplossing.”

De parochie Maria Sterre der Zee liet via het bisdom een personaliseerde folder ontwerpen. Van Oordt: “Het bisdom heeft een prototype gemaakt van hoe jouw folder eruit kan komen te zien. De tekst is al voor 75% klaar. Het resterende gedeelte vul je zelf in met het logo van de parochie en een wervend verhaal van de pastoor. Het bisdom maakt

op basis daarvan een eerste ontwerp. Daar kun je nog opmerkingen over maken. Vervolgens ontvang je het eindproduct dat klaar is om naar een drukker te sturen. Ik heb de indruk dat er een goede communicatiedeskundige achter zit. Ook vind ik het slim dat je je eigen drukker kiest. Dan kun je bijbestellen wanneer je zelf wilt.”

Een compleet pakket

Het pakket met folders, brochures, affiches en een handleiding is volgens Lisette bijzonder compleet. “Parochianen kunnen een folder achter uit de kerk meenemen. Op de folder staat ook dat wij vanuit de parochie bereid zijn om verder te helpen en eventueel brengen we diegene in contact met de penningmeester. Via het secretariaat kan een parochiaan ook de uitgebreidere brochure opvragen met informatie om goed toegerust naar een notaris te gaan.”

De parochiewebsite krijgt binnenkort ook een aanpassing. Op de homepage komen drie nieuwe knoppen voor een eenmalige gift, periodieke schenking en nalaten aan de parochie. “Deze knoppen helpen parochianen om gemakkelijker hun weg te vinden naar de juiste informatie, zodat ze de parochie financieel te steunen.”

De parochie in Den Haag had de pech dat toen de folders over nalaten gedrukt waren, het coronavirus uitbrak. “Daardoor kan ik nu nog niet zo veel zeggen over de resultaten”, vertelt Lisette. “De folders liggen klaar in de kerken van de zes geloofsgemeenschappen. Er zijn wel al vaker parochianen geweest die nalaten aan de parochie Maria Sterre der Zee, maar ik verwacht dat de folders en affiches meer mensen op ideeën zullen brengen.”

EMY JANSONS

Broeder Johan te Velde OSB FOTO: © BISDOM ROTTERDAM

Vernieuwde poster voor de Nationale Bedevaart

De Bisschoppelijk Brielse Commissie (BBC) vernieuwt dit jaar de poster waarmee mensen uitgenodigd om deel te nemen aan de Nationale Bedevaart Brielle. De voorstellen voor het nieuwe materiaal werden op 4 juni besproken in de vergadering van de BBC. Het nieuwe materiaal brengt met de beginletter van hun naam elke van de negentien martelaren in herinnering. Het ontwerp maakt gebruik van de kleur rood, die de kleur van de martelaren is in de Kerk. Elk jaar zal de vormgeving worden aangepast met het thema van de Nationale Bedevaart en een afbeelding. De poster wil een krachtige uitnodiging zijn om deel te nemen aan de Nationale Bedevaart, om te bidden op voorpraak van de heilige Martelaren van

Gorcum en stil te staan bij de martelaren van deze tijd.

Online viering Nationale Bedevaart Brielle 11 juli

Vanwege de maatregelen rond het coronavirus wordt de Nationale Bedevaart Brielle op 11 juli live gestreamd. De bedevaart is daarmee dit jaar geen fysieke tocht naar Brielle, maar een geestelijke verbondenheid via de livestream die vanaf 11.00 uur wordt uitgezonden op de website van het heiligdom en het bisdom Rotterdam. Kardinaal Eijk is hoofdccelebrant in de eucharistieviering op deze dag. Het thema van de Nationale Bedevaart 2020 is: Getuigen van het Woord.

Schilderij Brielle gerestaureerd

De Bisschoppelijk Brielse Commissie (BBC) heeft een 16e-eeuws schilderij in bruikleen verworven en laten restaureren. Het schilderij werd in de eerste helft van de 19e eeuw aangeschaft door Mgr. De Wijkerslooth en kreeg een plek in de witte kapel die ooit stond op de plek tegenover de huidige bedevaartskerk. In die tijd dacht men dat dat de plek was waar de martelaren waren gedood. Later bleek dat dit niet klopte en in de 20e eeuw werd op de plek waar zij stierven de huidige bedevaartskerk gebouwd. Het schilderij waar het om gaat is een afbeelding van Christus aan het kruis en zijn moeder Maria. Bij de restauratie werd ontdekt dat de ogen van Christus, die gesloten waren, in het

oorspronkelijke schilderij open waren, zodat Christus met het neerhangende gezicht Maria aankeek. Bij de restauratie is dat hersteld op het schilderij. Het schilderij is eigendom van de parochie HH. Nicolaas Pieck en Gezellen en werd hiervoor bewaard in het Catharijne Convent te Utrecht.

Voor informatie over de Gebedsgroep Martelaren en een (gratis) lidmaatschap en voor actuele informatie, waaronder openingstijden van de bedevaartskerk en liturgische plechtigheden, zie www.martelarenavangorcum.nl

Inleiding van broeder Johan te Velde over het Woord van God in de liturgie

Vanwege het coronavirus ging de geplande opening van het bedevaartseizoen in Brielle op 9 mei niet door met een bijeenkomst, maar online met de lezing die broeder Johan te Velde OSB anders in Brielle zou hebben gehouden. Broeder Johan te Velde is monnik van de Sint Willibrordsabdij in Doetinchem. Hij spreekt in zijn lezing over het Woord van God in de liturgie en in het bijzonder over de rol van de lector of lectrice bij het lezen van het Woord van God. De lezing was onderdeel van de activiteiten in het diocesane Jaar van het Woord van God.

In elke liturgische viering worden één of meer passages uit de Heilige Schrift gelezen. Met name in de eucharistie, maar ook in de viering van de sacramenten en in het getijdengebed nemen Schriftlezingen een belangrijke plaats in. Broeder Johan te Velde: "Het luisteren daarnaar is een wezenlijk onderdeel van de christelijke liturgie. Als wij samenkomen voor een kerkdienst is het een vast gegeven dat wij aandacht geven aan een fragment uit de Bijbel. Waarom? Wat maakt de Bijbel tot een onmisbaar boek voor de liturgie?"

De Kerk

De inleider spreekt ook over de Martelaren van Gorcum. "Wij lezen de Bijbel als kerkgemeenschap. Het is de taak van de Kerk om Gods Woord te verkondigen, uitgaande van de woorden van de Heilige Schrift. De Bijbel is dus het Woord van God én een boek van de Kerk.

De Martelaren van Gorcum waren zich daar ook sterk van bewust. Kort voor hun marteldood werden Leonardus van Veghel en Nicolaas Pieck ondervraagd door twee predikanten over hun geloof in het Woord van God. Zij stelden toen de wedervraag: van wie hebben wij de Schrift ontvangen? Van wie weten wij wat de Heilige Schrift is? Voor hen was evident dat de Schrift het boek van de Kerk is en dat het door de Kerk aan steeds nieuwe generaties gelovigen wordt voorgelegd en verkondigd."

Broeder Johan sloot zijn inleiding af met vijf tips voor lectoren.

DAPHNE VAN ROOSEDAAL

Bekijk de inleiding van broeder Johan te Velde op martelarenavangorcum.nl of bisdomrotterdam.nl

Gebedsgroep Martelaren bidt noveen

Van dinsdag 30 juni tot woensdag 8 juli wordt door leden van de Gebedsgroep Martelaren een noveen gebeden. Dit gebeurt ter voorbereiding op het feest van de HH. Martelaren van Gorcum op donderdag 9 juli. Op voorpraak van de negentien Martelaren van Gorcum die in 1572 met

volharding in hun geloof in Brielle de marteldood hebben ondergaan, werd in de noveen onder meer gebeden voor alle martelaren van vroeger en nu en voor alle mensen in gevangenschap en eenzaamheid vanwege hun geloof.

Samen genieten in aangepast vakantiehuis

In mei 2020 bestaat het vakantiehuis van Stichting Fam4Kids vijf jaar. Het huisje is te vinden op camping Resort Poort van Zeeland, voorheen camping De Quack, vlakbij het strand van Hellevoetsluis. Het huis kent een even bijzonder interieur als achtergrond.

“Het concept van het vakantiehuisje is de afgelopen vijf jaar gegroeid”, vertelt Angela Oorthuizen, mede-initiatiefnemer van het verblijf dat faciliteiten kent als een tillift, ligschommel en snoezelmateriaal. “De mensen die er komen zijn blij. Ze zeggen dat het huisje zo compleet is, dat alles wat zij nodig hebben om een plezierig verblijf te hebben samen met een gezinslid met een beperking, er ook echt is. De camping is fijn en wij hebben door sponsoring een bed waar een kind niet uit kan klimmen en een bakfiets waar een rolstoel in kan, kunnen aanschaffen. Dat is toch fantastisch?”

Ervaringsdeskundigen

Angela en Paul Oorthuizen hebben het huisje opgezet vanuit hun eigen ervaring. Zij zijn pleegouders van meerdere kinderen met een beperking. Toen zij zelf met hun gezin op vakantie wilden, liepen ze tegen grenzen aan. “Met het grote geloof dat we in ons dragen hebben we toen geconcludeerd dat als dit op ons pad komt, het misschien wel de bedoeling is dat we zelf een goede vakantieplek creëren. Iedere gedachte is een verantwoordelijkheid. We vinden het belangrijk dat gezinnen een ontspannen tijd samen

hebben en dat mantelzorgers de gelegenheid krijgen even op adem te komen, wat helpt om de zorg vol te houden. Vanuit ons geloof willen we graag bijdragen aan de maatschappij. En onze eigen ervaring hebben we in het huis kunnen stoppen.”

Eropuit

Het bijhouden van de site www.fam4kids.nl, waarop het vakantiehuisje geboekt kan worden, en het zorgdragen voor een fijn verblijf van de gasten, doen Paul en Angela op vrijwillige basis. “Ik weet wat er komt kijken bij een vakantie met een gezinslid dat extra zorg behoeft. Al dat gesjouw, al dat regelen. Je denkt bij jezelf: laat maar. Dus zorg ik dat de bedden zijn opgemaakt en schoonmaken na afloop hoeven de bezoekers niet te doen. Vooraf hebben we een gesprekje en als de gasten iets missen, kunnen ze bellen. Dan kijken we wat mogelijk is. Dat kan gaan om een fiets of een barbecue”, vertelt Angela lachend.

“We gunnen het simpelweg mensen met een gezinslid met een beperking er op uit te gaan. Dat kan ook gaan om ouderen met dementie. De tuin bij het huisje is afgesloten. Dat soort zaken neemt drempels weg. Voor

Foto: © Fam4Kids

Fam4Kids zorgt voor een fijne vakantie.

ons voelt het een beetje als een opdracht. Stichting Doe een wens was eens hier en zei: ‘Weten jullie dat dit het enige huisje is voor zoveel personen en dat zo ruim en compleet is ingericht?’ Eigenlijk zou ik meer bekendheid eraan willen geven. Simpelweg omdat dan nog meer gezinnen samen een fijne tijd kunnen hebben. En ook wel een beetje omdat het tijd wordt onze geldschieters die we via crowdfunding bereid hebben gevonden te investeren, terug te betalen.”

JOLANDA DE WOLF

Meer weten over het vakantiehuis van Stichting Fam4Kids? Ga naar fam4kids.nl

Tien jaar kosterscursus

Vorig jaar namen ruim 75 kosters deel aan de kosterscursus van het bisdom Rotterdam. Het bisdom biedt de cursus nu al tien jaar aan.

De cursus is in zijn huidige vorm ontwikkeld mede naar aanleiding van het Kostersboek dat uitkwam, een initiatief van de paters Sacramentijnen en uitgebracht door het Centrum voor

Parochiespiritualiteit. Vragen als: ‘Wat zijn de taken van een koster precies?’ en ‘Wat is de betekenis van de liturgische voorwerpen?’ werden met het uitkomen van het boek onder de aandacht gebracht.

“De combinatie van het boek en een diocesane kostersdag in ons bisdom bracht een enorme behoefte aan goede

informatie aan het licht”, legt Richard Bot, een van de docenten van de kosterscursus, uit. “De koster kwam op de agenda. De cursus voor kosters die toen is opgezet, begon vanuit een andere invalshoek dan een eerdere cursus van Stichting kerkelijk kunstbezit en later het Catharijne Convent, die vanuit een heel praktisch oogpunt informatie verschaftte over bijvoorbeeld onderhoud van de liturgische voorwerpen.”

Sterk inhoudelijk

In parochies wordt het Kostersboek niet alleen bij de liturgie gebruikt, maar ook bij de catechese. Dat kan, omdat het boek niet alleen gaat over het kerkgebouw en de liturgische voorwerpen, en het werk van kosters, misdienaars en acolieten, maar ook over de sacramenten, de opbouw van de vieringen en het liturgisch jaar.

Op een vergelijkbare manier gaat de cursus te werk. Zo behandelt de eerste bijeenkomst onder meer de liturgische ruimte en het liturgisch jaar en gaat de tweede bijeenkomst in op de betekenis

en de structuur van de Goede Week, met aandacht voor de taak van de koster.

Betekenis en achtergronden

De cursus kan van start zodra tien cursisten zich aangemeld hebben. Meestal wordt geprobeerd om de cursus parochiebreed aan te bieden. Richard Bot: “Vooraf sturen we informatie en geven aan welke zaken aanwezig moeten zijn. Dat is voor een parochie aanleiding om zich eens goed te oriënteren op wat men in huis heeft. Ik vraag bijvoorbeeld: ‘Heeft u een kwispel?’ Soms is men er niet mee bekend. De cursus schudt zo een ieder wakker. Materialen worden opgezocht en opgesteld. Dat zet mensen aan het denken en leidt vaak tot enthousiasme. Het is heel inspirerend om de betrokkenen enthousiast en bewust te zien worden. Er komen verhalen boven water en men stelt vragen over betekenis en achtergronden. We zijn ons dan weer bewust van hoe rijk de liturgie en het kerkelijk leven is.”

JOLANDA DE WOLF

Online inleidingen Jaar van het Woord van God

Vanwege het diocesane Jaar van het Woord van God werden in april en mei twee inleiders gevraagd om een lezing te houden voor pastorale beroepskrachten en (kader)vrijwilligers. Vanwege de coronamaatregelen werden de inleidingen online gehouden.

Voor donderdag 30 april werd de inleiding van Mirjam Spruit opgenomen over ‘De nieuwe evangelisatie en het Woord van God’. Mirjam Spruit is stafmedewerster van het Centrum voor Parochiespiritualiteit (CPS). Zij omschreef de nieuwe evangelisatie als nieuw “in haar vuur, in haar methodes en in haar uitdrukkingwijzen” (Johannes Paulus II, 1983). Ze sprak over de nieuwe evangelisatie en het Woord van God en citeerde onder meer uit het ‘Evangelii Nuntiandi’ van Paulus VI: “De Kerk heeft [...] het steeds nodig zelf geëvangeliiseerd te worden, wil zij de frisheid, het vuur

en de kracht behouden om het evangelie te verkondigen (Paulus VI, Evangelii Nuntiandi 15). De inleiding was een week beschikbaar op YouTube voor degenen die zich aanmeldten voor de bijeenkomst.

Bedoeling van de Bijbel

Op dinsdag 19 mei werd een livestream gedeeld van de inleiding van prof. dr. Jan Loffeld over ‘Het Woord van God in het conciliedocument Dei Verbum’. De tekst van het Tweede Vaticaans Concilie gaat over de Goddelijke openbaring. Jan Loffeld sprak onder meer over de definitie van openbaring, de bedoeling van de Bijbel en het Woord van God in het kerkelijk leven. ‘Dei Verbum’ is een relatief korte tekst. Hij beval de deelnemers lezing ervan van harte aan, en met name hoofdstuk zes over de heilige Schrift in het leven van de Kerk.

Goed bevallen

Deelnemers reageerden positief op het doorgaan van de bijeenkomsten in online vorm. Er waren tientallen aanmeldingen en na afloop volgden positieve reacties. Zo mailde een van de deelnemers over de inleiding van Mirjam Spruit: “Het was verhelderend en aansporend. Achteraf bedenk ik nu dat we het ook samen met de collega’s hadden kunnen bekijken, dan konden we er ook meteen over in gesprek gaan.”

En over de inleiding van Jan Loffeld: “Bedankt voor de inleiding. Hij is heel goed, ik ben er enthousiast over. Weet u wat het goede is van deze tijd, via video, je wordt niet afgeleid, je kunt het goed verstaan, soms gebeurt het dat een inleider niet zo goed in de microfoon spreekt of de microfoon niet zo goed werkt. Je kunt het ook nog een tweede keer afdraaien. Zo ziet u dat deze tijd ook voordelen heeft.”

DAPHNE VAN ROSENDAAL

GEBED

Gebed om Roepingen in het Jaar van het Woord van God

Trouwe God en Vader,
het Woord uit uw mond
keert pas bij U terug
wanneer het uw wil heeft volbracht
en uw zending vervuld.

Help ons, uw Kerk,
om niet alleen toehoorders te zijn
maar dat wij uw Woord horen
en volbrengen.

Wij bidden U,
dat uw Woord in onze Kerk
vele harten mag raken.

Geef ons priesters
om alle gedoopten te leiden
op de weg van het evangelie.

Geef ons diakens
die met heel hun hart
in dienst staan van uw liefde.

Help ons, die gedoopt zijn,
om samen te blijven getuigen
van uw Naam
in woord en daad.

Door Christus onze Heer.

Amen.

(Jesaja 55, 11; Hebreëën 4, 12; Jakobus 1, 22-23)

Foto: © RAMON MANGOLD

Inspiratiemagazine Woord van God

Het bisdom Rotterdam maakte in het Jaar van het Woord van God een Inspiratiemagazine. In het gevarieerd samengestelde en prachtig vormgegeven 'Inspiratiemagazine Woord van God' vertellen mensen hoe ze door God worden aangesproken en aangespoord.

Het Woord van God is als een schatkamer die we als gelovige mensen telkens opnieuw moeten openen, opdat we door het Woord van God worden geraakt en aangesproken, zodanig dat dit Woord ons gelovig leven blijft voeden, waar het gaat om ons gebed en om ontvankelijk te zijn voor de roepstem van de Heer.

God gaat vanaf de moederschoot een dialoog aan met ieder van ons. In die dialoog speelt de Bijbel een belangrijke rol. De Bijbel is het Woord van God met teksten die zijn geïnspireerd door de Heilige Geest. En diezelfde Heilige Geest werkt in ons als we lezen of luisteren. Hij zorgt ervoor dat bepaalde woorden opvallen, een nieuwe betekenis krijgen, actueel worden, ons hart raken en een antwoord geven.

Het Woord van God is niet alleen de Bijbel, maar vooral ook de persoon van Jezus Christus, het vleesgeworden Woord van God. De Schriften gaan over Hem, legt Hij de Emmausgangers uit (Lucas 24, 27) en plotseling begrijpen ze het en herkennen Hem. Hun ogen gaan open.

Het 'Inspiratiemagazine Woord van God' telt 40 pagina's. Het wordt verzonden aan deelnemers van bijeenkomsten van het bisdom die de afgelopen periode niet door konden gaan, aan pastorale beroepskrachten en donateurs van Vronesteyn.

Ook een exemplaar ontvangen? Stuur een mail naar bureau@bisdomrotterdam.nl.

BOEKBESPREKING

Nieuw handvest voor de werkers in de gezondheidszorg

Het is niet gemakkelijk om de ontwikkelingen in de medische wetenschap te volgen en in moreel opzicht te beoordelen. In 1994 publiceerde de Pauselijke Raad voor het Pastoraat in de Gezondheidszorg daartoe een handvest ter ondersteuning van de werkers in de gezondheidszorg.

Vanwege nieuwe inzichten op biomedisch en wetenschappelijk gebied en de uitspraken van het kerkelijk leergezag sinds

1994, is er nu een nieuwe editie van het handvest. De gezondheidszorg wordt fundamenteel gezien als een dienst aan het leven en de gezondheid, beide een primair goed van de menselijke persoon.

Het boekje presenteert kort en bondig de katholieke leer aangaande abortus en euthanasie, de heiligheid van het leven, ziekte en lijden, therapie en revalidatie, diagnostiek en onderzoek, pastorale zorg

etc. Het handvest is bedoeld voor werkers in de gezondheidszorg en zeker ook geschikt voor de geïnteresseerde leek.

Bestellen:

Pauselijke Raad voor het Pastoraat in de Gezondheidszorg, Nieuw handvest voor de werkers in de gezondheidszorg (2019). Nederlandse vertaling bij uitgeverij Betsaida In Den Bosch (2020), 137 blz., € 14,50, ISBN 978.94.91991.88.2

Onderzoek Erasmus Universiteit en bisdom Rotterdam

Onderzoekers van de Erasmus Universiteit ontwikkelden in samenwerking met het bisdom Rotterdam een vragenlijst over de verbondenheid van katholieken met hun parochie. Algemeen econoom van het bisdom John Bakker zei daarover: “We zien dat mensen steeds bewuster nadenken over hun betrokkenheid bij de kerk, over hun inzet als vrijwilliger en de financiële vertaling van hun betrokkenheid. Mensen vragen zich af: Waar geef ik voor? Wat gebeurt er met mijn bijdrage? We zijn benieuwd naar die betrokkenheid. Dat willen we met dit onderzoek meer op het spoor komen.” De econoom riep op om de tijd te nemen om de vragenlijst in te vullen. “Het is een manier om in gesprek te zijn over de dingen die we belangrijk vinden.” Daaraan werd veel gehoor gegeven. In twee weken tijd werd de vragenlijst meer dan 2.000 keer ingevuld.

Bezoek van minister Grapperhaus aan kathedraal Rotterdam

Op maandag 1 juni, Tweede Pinksterdag, heeft minister Grapperhaus een bezoek gebracht aan de HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal in Rotterdam. Minister Grapperhaus is minister van erediens. Hij onderhoudt vanuit het kabinet het contact met de kerken. Bisschop Van den Hende heette hem welkom in de kathedraal. Als voorzitter van de Nederlandse bisschoppenconferentie dankte de bisschop de minister voor het constructieve overleg inzake de maatregelen die vanuit de overheid nodig worden geacht, vooral gedurende de afgelopen maanden de maatregelen vanwege het coronavirus. Minister Grapperhaus, zelf rooms-katholiek, was aanwezig in de eucharistieviering in de kathedraal in Rotterdam. Bisschop Van den Hende was hoofdcelebrant in de eucharistieviering. Concelebrant in de viering was plebaan Michel Hagen, die per 1 juni startte als plebaan van de kathedrale kerk en als lid van het pastoraal team van de Rotterdamse parochies op de Rechtermaasoever.

Bisschop bezocht begraafplaats vanwege coronavirus

De bisschop bracht op dinsdag 28 april een bezoek aan de begraafplaats in Rotterdamse wijk Crooswijk. Hij werd verwelkomd door directeur Theo van Werkhoven van de R.K. Begraafplaats St. Laurentius. Door het coronavirus waren er veel meer uitvaarten dan normaal. De richtlijnen van het RIVM vragen daarbij extra tact en flexibiliteit bij de zorg aan de nabestaanden die het in deze omstandigheden extra moeilijk hebben. Bisschop Van den Hende zei de zorgvuldige inzet van de begraafplaats te waarderen: “Wanneer een mens sterft, dan is een waardige uitvaart op zijn plaats, want iedere mens is geschapen naar Gods beeld en gelijkenis, en een menselijke persoon is niet los te zien van zijn of haar lichaam. Vanouds geldt in onze Kerk het begraven van de doden als een werk van barmhartigheid.” Tot slot zegde de bisschop met een groot kruisteken het graf van plebaan Chris Bergs op de begraafplaats en alle overledenen van de afgelopen weken: “Dat zij mogen rusten in vrede. Amen.”

Priesterstudenten bisdom Rotterdam maakten video voor Roepingenzondag

Omdat de priesterstudenten van het bisdom Rotterdam niet zoals normaal op Roepingenzondag (3 mei) naar de parochies konden om hun getuigenis te geven, namen ze in de huiskapel van Centrum Vronesteyn deze video op om digitaal verbonden te zijn. “Roepingenzondag is een belangrijke dag, want we zien dat God allerlei mensen roept vanuit de gemeenschap. Mensen die een oprecht verlangen hebben om de Heer te volgen”, vertellen de seminaristen. “God heeft met ieder mens een plan. En juist in deze tijd is het goed om na te denken over dat plan. Probeer te zoeken naar de roeping die God voor jou heeft. Gebruik de stilte, gebruik de ruimte om te luisteren naar zijn stem. En misschien voel je dan ook het verlangen om deze weg te gaan. Wees welkom hier bij ons in Vronesteyn. Christus heeft handen nodig. Jouw handen. En daarom roept Hij.” In de video bedanken de priesterstudenten iedereen voor het gebed voor Vronesteyn en de betrokkenheid op Vronesteyn. “We hopen dat we elkaar snel weer kunnen ontmoeten om in gesprek te gaan om te zien wat God van ons vraagt, van ons als priesterstudenten en van u, want we zijn allemaal geroepen op onze eigen manier.”

Bekijk de video:

Videoboodschappen bisschop

In een videoboodschap richtte bisschop Van den Hende zich in mei rechtstreeks tot de jongeren die dit jaar het vormsel ontvangen. Door de omstandigheden kunnen vormselvieringen in de parochies momenteel niet doorgaan. En de jaarlijkse Vuurdoop, waar vormelingen uit het hele bisdom elkaar ontmoeten op de zaterdag voor Pinksteren, moest worden afgelast vanwege het coronavirus. De bisschop nam ook een videoboodschap op voor de geloofsleerlingen die in de Paastijd opgenomen zouden worden in de Kerk. Door het coronavirus konden er geen publieke liturgievieringen zijn met Pasen en werd de opname in de Kerk uitgesteld. “Van uitstel komt geen afstel”, benadrukte de bisschop in de video's die in mei werden verspreid via de parochies. In mei nam de bisschop ook een videoboodschap op voor de zorg. “Op dit moment, waarop we gevraagd worden uit veiligheid anderhalve meter afstand te houden, zijn er veel mensen in ziekenhuizen, verpleeghuizen en in de thuiszorg die geen afstand kunnen houden, omdat ze vanuit hun beroep, vanuit hun roeping mag je rustig zeggen, mensen nabij zijn met verzorging en verpleging.” Met de videoboodschap wilde de bisschop de mensen in de zorg groeten en een hart onder de riem steken. De boodschap werd opgenomen bij het beeld van de barmhartige Samaritaan dat staat bij het Erasmus Ziekenhuis in Rotterdam.

Benoeming

- ❖ P.K.B. Mazono s.v.d., benoeming tot pastoor van de Franstalige parochie Tous les Saints te Den Haag, 01-04-2020
- ❖ T.Y. Ketema, benoeming tot priester-assistent voor de Katholieke Eritrese Gemeenschap in het bisdom Rotterdam, tot 1 februari 2021. met terugwerkende kracht vanaf 01-03-2020
- ❖ M.P.J. Hagen, benoeming tot lid van het pastoraal team (plebaan van de kathedraal) in de Federatie Rotterdam Rechter Maasoever te Rotterdam, 01-06-2020
- ❖ Mgr. A.J. van Deelen, benoeming als administrator van de H. Theresia van Ávila parochie voor een periode van drie maanden, 01-06-2020
- ❖ A. Kortekaas o.s.b., benoeming tot geestelijk verzorger in Alrijne Zorggroep, locatie Leythenrode te Leiderdorp en locatie Oudshoorn te Alphen aan den Rijn, 01-06-2020

Goedkeuring en zending

- ❖ Mw. M.A.C. van Maasacker, goedkeuring en zending als geestelijk verzorger binnen de Argos zorggroep, locatie DrieMaasHave en de TweeMaster te Maassluis, 01-06-2020

Eervol ontslag/ontheffing kerkelijke zending

- ❖ Mgr. A.J. van Deelen, eervol ontslag als administrator van de Franstalige parochie Tous les Saints te Den Haag, 01-04-2020
- ❖ Mgr. T.F.M. Visser, eervol ontslag als vicaris-generaal (0,2 fte) van het bisdom, 28-05-2020
- ❖ Mw. M.A.C. van Maasacker, eervol ontslag als geestelijk verzorger binnen de Argos zorggroep, locatie DrieMaasStede te Schiedam en de Meeuwenhof te Hoogvliet, 01-06-2020
- ❖ Drs. H.W. Hoefman, ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger in het Haga ziekenhuis te Den Haag en Careyn, locatie Woerdblok te Naaldwijk (met pensioen), 05-06-2020

Overige

- ❖ De heer A.A.J.J. van Wersch, per 1 januari 2020 tot 1 juni 2020 benoemd voor een tweede termijn tot penningmeester van het Apostolaat ter Zee Stella Maris
- ❖ Mevr. M.M. Meeussen, per 1 januari 2020 tot 1 juni 2020 benoemd voor een tweede termijn tot secretaris van het Apostolaat ter Zee Stella Maris

JUBILEA

In het vorige nummer werden de jubilea opgenomen van priesters en diakens van het bisdom en van pastoraal werkers die een jubileum vieren in 2020. Ook verschillende religieuzen die verbonden zijn met het bisdom Rotterdam vieren in 2020 een jubileum

- ❖ Bert Janssen s.s.s.
50 jaar geprofest (19 maart 2020)
- ❖ Jacques Stolk o.f.m.
60 jaar priester (27 maart 2020)
- ❖ Willem van Leeuwen m.h.m.
70 jaar priester (9 juli 2020)
- ❖ Jan van Goozen m.s.c.
60 jaar priester (4 september 2020)
- ❖ Leo van Ulden o.f.m.
60 jaar geprofest (7 september 2020)
- ❖ Frans Teepe o.f.m.
70 jaar geprofest (7 september 2020)
- ❖ Peter van der Drift, c.s.s.p.
70 jaar geprofest (8 september 2020)
- ❖ H. Baart s.c.j.
65 jaar geprofest (8 september 2020)
- ❖ A. Bontje s.c.j.
70 jaar geprofest (8 september 2020) en 65 jaar priester (18 december 2020)
- ❖ Zuster Elisa Min (97) van de congregatie H. Juliana van Falconieri viert dit jaar dat zij 70 jaar geleden op 10 november intrad. Zuster Elisa werkte lang in de kraamzorg, onder meer in Den Haag.

Mijn Bijbel en het Woord van God

Daphne van Hoesel

Foto: © DAPHNE VAN HOESSEL

Wat is je favoriete bijbeltekst?

Ik ben nog lang niet zo bekend met de Bijbel als ik misschien zou willen, maar iets wat mij altijd weet te raken is 1 Korintiërs 13, vers 13 in het bijzonder: "Nu echter blijven geloof, hoop en liefde, de grote drie; maar de liefde is de grootste." Dit hele hoofdstuk staat in het teken van de liefde, en hoe bijzonder zij is. Het is een veel gehoorde tekst tijdens huwelijksvieringen. Maar naast de liefde die mensen voor elkaar kunnen hebben, is er natuurlijk ook de liefde van God voor ons, en van de mens tot God. De drie pijlers van geloof, hoop en liefde heb ik altijd een krachtige basis gevonden. Wat kunnen wij anders dan geloven, hopen en immens lief hebben van een God, die ons zo lief had dat Hij zijn Zoon voor ons gegeven heeft?

Wat betekent het Woord van God voor je?

Ondanks dat het soms best moeilijk is de Bijbel te begrijpen, omdat de tijd toen zo anders was in vergelijking met de onze, is het een mooie weergave van Gods plan. In alle verhalen laat Hij zien hoe Hij met mensen omgaat, en hoe Hij wil dat wij voor deze schepping zorgen. Voor mij is het een mooie manier om verbonden te blijven met het geloof, juist ook buiten de vieringen. Gods Woord betekent voor mij een houvast en richting in mijn geloof. Bij dwalende momenten in mijn geloof helpt zijn Woord om me weer terug op mijn pad te zetten.

Foto: © Pixabay

Whatsapp-groep en digitale nieuwsbrief jeugd & jongeren

"Het is steeds een uitdaging om jongeren te bereiken en met hen in contact te blijven op een manier die bij hen past. Jongeren willen graag op de hoogte zijn van de activiteiten die voor hun leeftijd worden georganiseerd vanuit het bisdom." Desiree Bühler is medewerker jongerenpastoraat. Ze constateert: "Eerder werkte facebook daarvoor heel goed, maar dat wordt inmiddels minder gebruikt. Daarom zijn we op zoek gegaan naar nieuwe manieren."

Met de afdeling Pers & Communicatie is vervolgens gekeken naar de mogelijkheden die er zijn om op een relatief eenvoudige manier jongeren beter te bereiken. Desiree: "Er zijn ontzettend veel verschillende communicatiemiddelen die je in zou kunnen zetten, omdat ze door jongeren worden gebruikt. Maar uiteindelijk kozen we voor één middel: whatsapp. Dat wordt veel gebruikt en heeft zijn waarde bewezen. Landelijk zijn daar door Jong Katholiek ook goede ervaringen mee opgedaan. Jongeren gaven zelf ook aan dat whatsapp goed zou zijn."

De eerste keer dat de whatsapp-groep werd ingezet was tijdens de Tour of Faith bijeenkomst op Palmzondag 5 april. Desiree: "Vanwege het coronavirus konden we niet meer bij elkaar komen. Met de bisschop is toen besloten om er een livestream van te maken, zodat de

catechese online kon plaatsvinden. Via de whatsapp-groep konden de jongeren hun vragen over de catechese stellen."

Over de inzet van whatsapp werd ook gesproken tijdens een bijeenkomst van pastorale beroepskrachten die 'jeugd en jongeren' in hun portefeuille hebben. Daarnaast werd besloten tot een nieuwe maandelijkse digitale nieuwsbrief. Deze is in de eerste week van juni voor het eerst uitgebracht. In de nieuwsbrief worden activiteiten opgenomen voor jeugd en jongeren en een selectie van de informatie die het jongerenpastoraat via parochies of anderszins bereikt.

Waar de whatsapp-groep specifiek gericht is op jongeren en per keer per activiteit uitnodigt om deel te nemen, is de digitale nieuwsbrief ook voor pastorale beroepskrachten en vrijwilligers die werken met jeugd en jongeren. Desiree: "Denk aan de mensen die zich in de parochies inzetten voor de kindernevendienst, of bijvoorbeeld tienerwerk. De maandelijkse digitale nieuwsbrief gaat over activiteiten van parochies voor gezinnen en opgroeiende jeugd. We willen parochies graag meenemen in ontwikkelingen die er zijn."

De digitale nieuwsbrief is onderdeel van het aanbod van nieuwsbrieven van de pastorale dienstverlening. Scan de QR-code en meld je aan.

COLOFON

Tussenbeide is een uitgave van het Bisdom Rotterdam.

Hoofdredacteur:

Daphne van Rosendaal

Redactie:

Ted Konings, Monique Meeussen, Frits Vermeulen, Jolanda de Wolf

Jongerenredactie:

Esther van Berkel, Daphne van Hoesel, Desiree Bühler

Redactie en administratie:

Koningin Emmaplein 3, 3016 AA Rotterdam
T: 010 - 281 51 71, Fax: 010 - 436 71 90
E: tussenbeide@bisdomrotterdam.nl
I: www.bisdomrotterdam.nl
IBAN: NL30INGB0000464304

Vormgeving en drukkerij:

Halewijn NV, Halewijnlaan 92, B-2050 Antwerpen

Abonnementen:

€ 1,50 per jaar voor parochies

Tussenbeide thuis ontvangen?

Meld u aan voor een postabonnement. We vragen u jaarlijks een bijdrage van € 12,50 in de vorm van een gift.

Advertenties:

Borgerpark Media
Lydia Bevers, Postbus 8027,
6060 AA Posterholt
T: 0475 - 711 362
E: info@borgerparkmedia.nl
I: www.borgerparkmedia.nl

Overnemen:

Artikelen uit Tussenbeide mogen met bronvermelding, vrij worden overgenomen in parochiebladen. Illustraties en foto's mogen alleen worden gebruikt als vooraf toestemming is verleend door de redactie.

AGENDA

[bisdomrotterdam.nl/activiteiten](https://www.bisdomrotterdam.nl/activiteiten)

De zomerkampen moesten helaas worden afgelast vanwege het coronavirus. Andere bijeenkomsten voor jeugd en jongeren konden alleen online doorgaan, zoals de Tour of Faith. Hou de agenda op de bisdomwebsite in de gaten voor de actuele informatie.

Twee keer dit najaar:

Diocesane misdienaarsdag

Alle misdienaars die actief zijn in het bisdom Rotterdam zijn uitgenodigd voor de misdienaarsdag op zaterdag 12 september in de H. Willibrorduskerk in Bodegraven. Tijdens deze dag gaan de misdienaars op speurtocht door de kerk, spelen een spel, bekijken liturgische voorwerpen in de sacristie en er is een workshop 'Waarom lezen we de Bijbel?' Voor begeleiders en coördinatoren is er een aparte workshop. Afsluitend is er een eucharistieviering

met bisschop Van den Hende als hoofdcelebrant. Op de misdienaarsdag is er bijzondere aandacht voor de woorddienst in de eucharistie. Bisschop Van den Hende presenteert op deze dag een speciaal kwartet spel over het Woord van God. De misdienaarsdag wordt vanwege het coronavirus en het aantal deelnemers ook een tweede dag gehouden, op zaterdag 10 oktober.

❖ Zaterdag 12 september

van 12:30 tot 16:30 uur

H. Willibrorduskerk, Overtocht 20 in Bodegraven

❖ Zaterdag 10 oktober

van 12:30 tot 16:30 uur

De locatie wordt nog bekendgemaakt

Foto: © RAMON MANGOLD

Aanmelden kan door een e-mail te sturen naar Monique Meeussen:
m.meeussen@bisdomrotterdam.nl